

datarii cum conventibus et monachis reformati nihil commune nihilque agendum habeant, sed illi a prioribus claustralibus iuxta reformationis seu Congregationis Cassinensis aut sanctorum Vitonis et Hidulphi huiusmodi ritus, statuta et consuetudines eligendis regantur et gubernentur, perpetuo statuimus et ordinamus.

Novae Congregationi Privilegia omnia Congregationis Cassinensis, seu sanctae Iustinae, communi-
cantur.

§ 5. Insuper Congregationi per praesentes erectae huiusmodi, illiusque conventibus, personis et bonis, nunc et pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, indultis et indulgentiis dictae Congregationi Cassinensi illiusque conventibus, monasteriis et regularibus locis, et principaliter et particulariter, vel generaliter, aut accessorie, vel per viam communicationis et extensionis concessis (dummodo tamen sint in usu, nec revocata, aut sub illis revocationibus comprehensa, nec sacris canonibus, dictique concilii decretis contraria) uti, frui, potiri et gaudere possint et valeant pariter ac pariformiter, perinde ac si illa Congregationi per praesentes erectae, illiusque conventibus, personis et bonis particulariter, specificè, expresse ac nominatim concessa fuissent, atque¹ etiam monachis Congregationis per praesentes erectae, donec numerus religiosorum et superiorum Congregationis per praesentes erectae auctus fuerit, suffragari, ut in priores², novitorum magistros, praesidentes, seu superiores eligere, et ad ordines sacros suscipiendos, et, ad triennium tantum, quoscumque religiosos capacitatem et aetatem a sacris canonibus requisitas habentes praesentare possint, neque eam aetatem, quae per constitutiones et declarationes dictae Congregationis montis Cassini super vigesimoprimum

¹ Edit. Main. habet *ad quae*; nos visum fuit opus emendationis (R. T.).

² Turbatissime edit. Main. legit *suffragari auctus fuerit, in priores, etc.* (R. T.).

capite regulae eiusdem sancti Benedicti praescripta reperitur, neque etiam quinque annorum spatium, quo durante novi professi sub magistris novitorum morari debent, expectare teneantur, sed ad triennium tantum, et dummodo eligendi trigessimum saltem eorum aetatis annum expleverint, concedimus et indulgemus.

§ 6. Praeterea, ob superiorum penuriam, quae in Congregatione per praesentes erecta in hoc institutionis eius primordio, ut asseritur, existit, religiosi illis, tam superioribus quam non superioribus, qui a dicta Congregatione Lotharingiae, cui se submiserant, de ipsius superiorum licentia et consensu profecti et in Galliam dimissi fuerunt, quique sic dimissi in conventibus reformandis et reformatis praedictis sedulam et quidem fructuosam operam, ut accepimus, impenderunt, in Congregatione per praesentes erecta, de consensu tamen Congregationis sanctorum Vitonis et Hidulphi huiusmodi, remanere possint, licentiam et facultatem impertimur, et¹ pro potiori eorum cautela, ac quatenus opus sit, eos a iuramentis, subiectione et obedientia per ipsos dictae Congregationi Lotharingiae praestitis et promissis (vero existente tamen, ut praefertur, consensu superioris eiusdem Congregationis Lotharingiae) absolvimus, eximimus et liberamus. Porro praedictam domum Sancti Guilielmi, eiusque conventum, priorem, et monachos, ac res et bona quaecumque, dictae Congregationi per praesentes erectae aggregamus. Denique in protectorem dictae Congregationis per praesentes erectae dictum Henricum cardinalem deputamus.

§ 7. Decernentes praesentes litteras sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus minime comprehendendi, sed semper ab illis excipi, et quoties

¹ Praep. et nos addimus, pucto deleta (R. T.).

Monachis Congregationis sancti Vitonis pro hac vice tantum facultas datur manendi in nova Congregatione.

illae emanabunt, toties in pristinum, et validissimum statum restitutas, repositas, et plenarie reintegratas, ac de novo etiam, sub quacumque posteriori data per vicarium generalem et monachos Congregationis per praesentes erectae quodcumque eligenda, concessas esse et fore; sicque per quoscumque iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his, a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 8. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictorumque Ordinis et monasteriorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis specialis, specifica, expressa et individua mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Officia claustralia suppressantur in monasteriis, in quibus reformatio fuerit introducta.

§ 9. Volumus autem, quod officia claustralia suppressa et extincta sint et esse censeantur, quatenus in ipsis monasteriis reformatio huiusmodi vere et realiter introducta fuerit, seu introducat, et non aliis, sicque suppressa et extincta remaneant, donec et quousque reformatio sic introducta in eis duraverit, et non ultra, ita ut in eventum, in quem illam cessare vel extinguere quodcumque contigerit, officia praedicta in pristinum statum ipso iure revertantur, ita quod, ut prius in titulum conferri, et de illis eorundem

monasteriorum monachis respective pro-
videri debeat.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvii maii mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 17 maii 1621, pontif. an. i.

XI.

Erectio hospitii et collegii Gregoriani in Urbe pro universis monachis sub regula sancti Benedicti militantibus, una cum privilegiorum concessione¹.

**Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Salvatoris nostri Iesu Christi, Dei Patris Unigeniti, qui, ut nos, religione claris vitae probatae exemplis comprobata, caelestis patriae cultores efficeret, de summis caelorum ad² huius mundi infima descendere et in ara venerandissimae crucis in pretium immolari non abnuit, vices licet immeriti gerentes in terris, inter multiplices curas, quae nobis ex apostolatus officio incumbere dignoscuntur, illam per quam religio ipsa, praesertim sancti Benedicti, quae longa et continuata multorum seculorum serie effloruit, multiplicatis illius cultoribus, quorum assiduis precibus et fructuosis operibus Deus ipse propitiatur, nostris temporibus amplificetur, eiusque religiosi, ad almam Urbem nostram pro negotiis confluentes, ab inopia et indecenti quaestu revocentur quantum cum Deo possumus libenter amplectimur; et, ut feliciter id subsequi valeat, eiusdem officii partes, ut piissimi pastoris est, favorabiliter imperitum: prout etiam nobis et Apostolicae Sedi devotarum personarum eiusdem religionis pia vota ad hoc tendere, et in Deo conspiciamus salubriter expedire.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Praep. ad nos addimus (R. T.).

Causae ere-
ctionis huius
hospitii et col-
legii.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Constantini Caietani, abbatis monasterii sancti Baronti, Ordinis sancti Benedicti, Pistoriensis dioecesis, Congregationis Cassinensis, familiaris continui commensalis nostri, petitio continebat, quod (licet inter omnes disciplinae regularis ordines is maxime conspicuus esse dignoscatur, qui a sancto Benedicto abbate fundatus, saluberrimisque institutis excultus est; et quem olim tot imperatores, tot reges, tot duces, tot principes, regalibus sceptris, regnorumque, et provinciarum gubernaculis depositis, ingresses fuisse, vitamque monasticam in eo duxisse, ac ex quo tot religiosos in sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et praelatos assumptos, totque ad summi apostolatus apicem evectos fuisse constat, ut longam et continuatam multorum seculorum serie Ecclesia ipsa nullos alios, quam familiae Benedictinae alumnos, Summos Pontifices habuerit; ex eoque iam ab antiquissimis temporibus admirabili doctrinam et sanctitate praediti viri prope innumerabiles prodierunt) nihilominus omnes monachi, sub vexillo dicti Ordinis sancti Benedicti militantes, non uni et eidem superiori subsunt, sed in aliquibus regionibus particularium monasteriorum abbatibus et prioribus, in aliis vero Cassinensis etiam, in aliis aliarum congregationum superioribus subsunt. Et hinc fit, ut, cum in alma Urbe nostram nullum praefati Ordinis, nisi praefatae Congregationis Cassinensis coenobium seu regularis locus existat, eiusdem Ordinis monachi, qui ad illam, devotionis seu peregrinationis ac liminum apostolorum visitandorum seu etiam negotiorum vel studiorum causam, ex omnibus christiani orbis partibus incessanter confluant, si praefatae Congregationis Cassinensis non sunt, non modo secularium

¹ Hac verba non sunt addenda censuimus (N. T.).

personarum more, eisque promiscui, in publicis hospitibus, atque etiam privatorum aedibus vivant; quin etiam plerique, consumptis in longinquis itineribus et peregrinationibus, sive negotiis, quas asportaverant, pecuniis, ad inopiam redacti, seu morbo aliquo correpti, ostiatim, ad singula privatarum aedium vestibula cum maxima monachalis habitus atque status indecentia, sacerdotalisque dignitatis vilipendio, mendicare cogantur; alii etiam, quod peius est, ex rubore et verecundia proprii status et mendicitatis, religiosum habitum non sine gravi laicorum scandalo deponant. Quorum infelicem statum dictus Constantinus abbas, sic in alma Urbe nostra residens, fraternam atque christianam charitatem miseratus, tandem animi cogitationem ad operosiorum et diuturniorum immo vero perpetuam extraneorum illorum monachorum confratrum suorum subventionem attollens, his incommodis opportunam rationem remedium afferi posse cogitavit, si in dicta Urbe aliquod hospitium seu collegium (in quo omnes monachi dicti Ordinis quarumcumque exterarum regionum, Romam devotionis, seu negotiorum, vel studiorum causam adventantes, recipiantur et convivant) institueretur.

§ 2. Hocque suo consilio venerabilibus fratribus nostris, Alexandro episcopo Albanensi Montalto, praefatae Congregationis Cassinensis, necnon Octavio episcopo Praenestino Bandino nuncupatis, sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, Congregationis Bursfeldensis in Germania eiusdem Ordinis respective protectoribus, communicato, cum eos non approbatores modo, sed pii huiusce sui propositi laudatores habuisset, in eam rem alacriori studio sibi incumbendum ratus, ab eodem Alexandro episcopo cardinale litteras patentes obtinuit: quibus idem Alexander episcopus cardinalis ei, reservato tamen Sedis Apostolicae beneplacito, ut in quocumque

Concessa facultas constituendi hospitium in Urbe domino Constantino abbati Caietano a cardinale Montalto, uti Congregationis Cassinensis protectores per suas patentes litteras.

dictae Urbis loco et situ commodo et decenti sibi benevisio hospitium seu collegium, ad effectum recipiendi quoscumque monachos ex omnibus mundi partibus ad eandem Urbem devotionis et negotiorum causam accedentes, construere posset, facultatem concessit: ac omnia et quaecumque instrumenta super acquisitione situs ad id necessarii celebrata et celebranda approbavit: ac collegio seu hospitio sic construendo omnia bona, res, proprietates et eleemosynas ei relicta et relinquenda applicavit et appropriavit: ipsumque Constantinum abbatem collegii seu hospitii huiusmodi sic erigendi illiusque fabricae ministrum et curatorem, cum facultate illius redditus tunc praesentes, si qui essent, et futuros exigendi (citra tamen illius honorum alienationem), illiusque lites et causas defendendi, et ad illas unum vel plures procuratores substituendi, constituit et deputavit.

Qui diversas domos et aedificia emit, suam suppellectilem et libros aliaque supra dicto hospitio et collegio donat.

§ 3. Atque dictus Constantinus abbas, hac licentia fultus, sanctum hoc opus, pia meditatione conceptum, re ipsam aggredi statuit: dataque sibi certa spe et fiducia, quod, si opus institutionis dicti hospitii seu collegii inchoaretur, quamplurimum Italiae, Galliae, Hispaniae, Germaniae, Portugalliae, atque Poloniae, necnon Lotharingiae, Flandriae, aliarumque regionum et provinciarum abbates, ad quorum notitiam dicti Constantini abbatis intentio, nonnullorum monachorum in Urbe degentium relatione, devenerat, fabricae opus promovere et pro stabilienda illius dote adiutrices manus porrigere intendebant, diversas domos et aedificia necnon situs acquisivit a dilectis in Christo filiabus Victoria, Laura et Lucretia quondam Laurentii de Castellanis, ac dilecto filio Tiberio quondam Pauli Alberini, tam per viam emptionis, quam perpetuae conditionis emphyteoticae, de pecuniis ex parsimonia atque industria seu licite acquisitis ad

opus hospitii seu collegii. Ad quod, si institueretur, omnem suam suppellectilem, omnesque libros, quos magnam in quantitate, magnique valoris habet (ut monachi pro tempore in eo degentes studere, rudioresque ab eruditioribus, iuxta cuiusque captum seu capacitatem, tam publice quam privatim, doceri possint), aliaque omnia sua transportare, illaque ei donare et relinquere intendit, et ex nunc, prout postquam dictum collegium seu hospitium institutum fuerit, donat et relinquit.

§ 4. Et dilecti filii Ioannes Baptista et fratres quondam Marsilii e Mancinis, soli pii huiusce operis, licet nondum inchoati, famam ad charitatem excitati, iura sibi competentia supra unam eorum domo contigua in eundem Constantinum abbatem, nomine dicti Ordinis, cessionis titulo, gratis, et tam laudabilis operis intuitu trasterunt; prout in diversis publicis instrumentis, seu aliis scripturis, dicitur contineri.

§ 5. Quare pro parte dicti Constantini abbatis (asserentis, se dictum Ordinem in monasterio sancti Nicolai de Arena Catanensi expresse professum, et ex civitate Syracusana oriundum existere, ac primo dicto monasterio praesse) nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus hospitium seu collegium huiusmodi institueretur, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur. Nos igitur, quibus nihil unquam accidere potest optatius, nihil iucundius, quam dum intelligimus hisce nostris temporibus religiosos aliquos emergere, qui de ea, quam professi sunt, religione non propaganda modo, sed et exornanda solliciti sunt, sanctum in primis et laudabile dicti Constantini abbatis propositum plurimum in Domino, gratiarum omnium auctore, commendantes, ipsumque Constantinum abbatem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure

Quidam christifideles cessarunt iuribus sibi competentibus in quadam domo.

Pontifex approbat contractus emptionis, donationis, ac defectus supplet.

vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutum fore censentes, eumque paternâ benevolentia complectentes, ac sperantes quod, si dictum hospitium seu collegium instituat, illius institutio non solum in divini cultus augmentum praefatique Ordinis ornamentum, ac illius monachorum subventionem, sed etiam in dictae Urbis nostrae ornatum, ac christifidelium spiritualem consolationem cessura sit; necnon situm, aedificiorum et locorum emptorum, conductorum, donatorum et cessorum respective situationes, confines, vocabula et denominationes praesentibus pro expressis habentes; nec non contractus emptionum et conductionum, atque donationes, seu cessiones, ut praefertur, factas, ac etiam emptiones et acquisitiones aliorum situum et bonorum ad usum fabricae dicti hospitii seu collegii pro tempore faciendas, ex nunc, prout postquam factae fuerint, ea approbantes et confirmantes; omnesque tam iuris quam facti ac solemnitatum, quantumvis substantialium, et circa praemissa requisitarum seu requirendarum, defectus, si qui iam intervenerint, aut pro tempore intervenisse apparuerint, harum serie supplentes, huiusmodi supplicationibus inclinati:

Facilitatem domino Constantino abbati concedit, ut possit construere hospitium et collegium Gregorianum nuncupandum pro monachis totius Ordinis S. Benedicti ad Urbem accedentibus.

§ 6. Eidem Constantino abbati, ut in dictâ Urbe, ac sitibus, aedificiis et domibus, a dilecto filio nostro in dictâ Urbe eiusque districtu vicario in spiritualibus generali et dicto Alexandro episcopo cardinale prius approbandis et visitandis, unum hospitium seu collegium pro receptione monachorum extraneorum totius Ordinis sancti Benedicti, et sub eius regulâ militantium, ad Urbem devotionis seu negotiorum vel studiorum causâ pro tempore accedentium, unâ cum refectorio, dormitorio, cellis et partibus necessariis,

construere, seu construi facere, libere et licite possit et valeat, licentiam et facultatem, apostolicâ auctoritate, concedimus et impertimur.

§ 7. Illudque ex nunc, prout ex tunc, et e contra, postquam constructum et ad convenientem formam, ita ut in eo monachi recipi et habitare possint, reductum fuerit, in hospitium seu collegium monachorum extraneorum dicti Ordinis Gregorianum nuncupandum; in quo adsit unus superior, qui abbas praesidens, unusque vicepraesidens, qui praepositus vocentur; et in quo monachi dicti Ordinis, ad eandem Urbem devotionis seu studiorum vel negotiorum causâ accedentes, recipi, ibique (durante eorum in dictâ Urbe mansione) habitare, pernoctare, et, quoad illius redditus ferre poterunt, charitative tractari, eorum necessitates sublevari, et in casu infirmitatis curari possint et debeant; et quamdiu inibi fuerint, theologiae et iuris canonici, aliisque liberalium artium studiis, sub aliquibus eiusdem hospitii seu collegii professoribus, tam publice quam privatim, vacare possint; et sub curâ, gubernio et obedientiâ dicti abbatis praesidentis (qui in eos, aliasque dicti hospitii seu collegii personas et servientes superioritatem exercent, illiusque bona gubernet, ac de redditibus in illius usum disponat) vivant, illique uti superiori obedientiam praestent, et aliâs, ad instar quorumcumque aliorum hospitiorum seu collegiorum quorumvis Ordinum tam in dictâ Urbe quam in quacumque aliâ mundi parte et regione institutorum, perpetuo, sine alicuius praedicio, erigimus et instituimus.

§ 8. Illique sic erecto et instituto, pro onerum illi incumbentium supportatione, omnia et singula, res, proprietates et bona, in quibusvis rebus consistentia, illi tam per dictum Constantinum abbatem iam relicta, ad valorem annuum centum seu-

Collegii superiorum erigit in abbatem praesidentem eiusque vices gerentem nuncupari praepositum iubet.

Quaedam bona per dictum Constantinum abbatem relicta et per alios christifideles relinquenda pro onerum supportatione applicat.

torum monetae circiter ascendunt, quam deinceps per quoscumque alios dicti Ordinis abbates et conventus ac alios christifideles, quocumque intuitu, etiam per viam testamenti, codicillorum, donationis etiam inter vivos et causâ mortis, seu cuiuscumque alterius dispositionis, ac etiam in eleemosynam, vel aliâs quodcumque et qualitercumque reliquenda, elargienda, donanda et eroganda, ex nunc, prout ex tunc, et e contra, postquam relicta, elargita, donata et erogata fuerint (ita quod liceat pro tempore existenti dicti hospitii seu collegii abbati praesidenti, et ab eo deputatis, illorum omnium corporalem possessionem per se, vel alium, seu alios, nomine dicti hospitii seu collegii, propriâ auctoritate, libere apprehendere et perpetuo retinere; fructusque, iura, obventiones et emolumenta exinde provenientia, nec non oblationes et eleemosynas eidem collegio seu hospitio elargienda percipere, colligere, levare, arrendare et locare; ac in dicti hospitii seu collegii et monachorum in eo pro tempore degentium usus et utilitatem ac necessitates convertere, vicarii Urbis huiusmodi vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ, dictâ auctoritate etiam perpetuo applicamus et appropriamus.

Collegium, abbatem, praesidentem, monachos et alias personas a iurisdictione, correctione, etc. vicarii Urbis et superiorum congregationis Cassinensis erigit.

§ 9. Nec non hospitium seu collegium, ac eius abbatem, praesidentem, praepositum et monachos, aliasque personas et bona, tam mobilia, quam immobilia, cuiuscumque qualitatis et quantitatis existentia, ac ubilibet consistentia, ab omni iurisdictione, correctione, visitatione, dominio, superioritate et potestate praefati nostri, et pro tempore existentis in eadem Urbe vicarii, ad instar aliorum locorum regularium in dictâ Urbe existentium, ac Ordinis seu Congregationis Cassinensis huiusmodi superiorum (ita tamen quod singulis annis ab uno seu duobus ex pro-

curatoribus generalibus congregationum dicti Ordinis in Urbe praefatâ degentibus, qui si quid correctione aut reformatione dignum invenerint, eiusdem hospitii seu collegii protectori pro tempore existenti quamprimum referant, per turnum visitari debeat),

§ 10. Necnon a praestatione, contributione et solutione decimarum et quorumcumque aliorum onerum ordinariorum et extraordinariorum ex quacumque causâ impositorum et imponendorum, penitus et omnino eximimus et liberamus.

§ 11. Et sub beati Petri Apostoli, ac nostrâ, et Sedis Apostolicae protectione inviolabili conservatione suscipimus; ac correctioni et omnimodae iurisdictioni in spiritualibus et temporalibus dicti Alexandri episcopi cardinalis et protectoris pro tempore existentis (qui etiam illius defensor, conservator, ac iudex ordinarius existat, et coram quo, seu praelato ab eo in viceprotectorem deputando dumtaxat, omnes et singulae lites, quaestiones et molestiae civiles et criminales ac mixtae super hospitii seu collegii huiusmodi bonis, rebus, iuribus, actionibus et personis movendae, cum omnibus earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, totoque negotio principali, privative quoad omnes alios dictae Urbis iudices ordinarios, eorumque tribunalia, cognosci et decidi debeant) submitimus et subiicimus.

§ 12. Statuentes et ordinantes, quod dicti hospitii seu collegii abbas praesidens a monachis in eo pro tempore degentibus, ex eorum gremio, seu ex quocumque alio eiusdem Ordinis monasterio, in perpetuum, servatis de iure servandis, eligi; eiusque officium ad quinquennium tantum durare; ac, perpetuis futuris temporibus, omnibus et singulis privilegiis, gratiis et indultis, quibus praefati Ordinis et Congregationum ac praesertim Cassi-

Collegium liberat a contributione et solutione decimarum, aliorumque onerum.

Sub Sede apostolica protectione suscipit.

Statuit abbatem praesidentem eligendum ex monachis existentibus collegii, vel ex locis alio Ordinis sancti Benedicti ad quinquennium.

nensis abbates utuntur, fruuntur et gaudent, similiter et aequae principaliter et absque ulla prorsus differentiâ, uti, frui et gaudere debeat; hac primâ vice dumtaxat exceptâ, qua eundem Constantinum abbatem uti fundatorem et pii huius operis auctorem, in gratiam foundationis huiusmodi et laborum, quos illius causâ suscepit, ut peculiari quadam praerogativâ se a nobis cohonestatum fuisse laetetur, tenore praesentium in perpetuum praesidentem et superiorem dicti hospitii seu collegii ad eius vitam, etiam cum facultatibus, privilegiis, atque honoribus, quibuscumque aliis similium locorum et hospitiorum seu collegiorum superioribus concessis et competentibus, eadem auctoritate constituimus et deputamus.

Dat facultatem protectori, quod possit cogere convictiones ad venditionem domorum et situum, soluto illorum pretio tantum.

§ 13. Ipsique, ac pro tempore existenti dicti hospitii seu collegii protectori, ut (attento, quod illius constructio non solum in divini cultus augmentum, sed etiam in ornatum Urbis cedit), si pro perfectione et ampliacione illius fabricae aliis sitibus et aedificiis seu fundis contiguis opus fuerit, ipsorum situum, fundorum et aedificiorum dominos ad illorum venditionem sibi, ad effectum illa dictae fabricae incorporandi, faciendam, mediante solutione pretii a peritis aestimandi, et non ultra, cogere possint, facultatem impertimur.

Collegium, illius situs et aedificium a fideicommissis hypothecis, etc. eximit, illisque derogat.

§ 14. Et ne contingat, tempore procedente, hospitium seu collegium praefatum, vel ipsum Constantinum abbatem, et pro tempore existentes illius abbates praesidentes et monachos, occasione situum et honorum pro dictâ fabricâ acquiritorum et acquirendorum, aliqua damna seu molestias pati, omnia et singula situs, domos, fundos, aedificia et loca, in dictam causam emptâ et emenda, ab omnibus et quibuscumque fideicommissis, substitutionibus, devolutionibus, hypothecis et vinculis, tam notis quam non notis, purificatis et purificandis, si quibus quomodolibet su-

biecta sint, aut esse, dici, censeri, vel apparere possint, penitus et omnino eximimus et liberamus: ipsisque fideicommissis ad effectum praemissum (cum hoc quod pretia bonorum emendorum in emptionem tot bonorum stabilium seu locorum montium non vacabilium de Urbe convertantur, et loco bonorum fideicommissariorum¹ ad favorem institutorum, substitutorum, et aliâs quomodolibet vocatorum succedant, et fideicommissum, seu hypothecam, aut alia iura super dictis bonis pro dictâ fabricâ emptis et emendis habentes, aut praetendentes, non ad illa, sed ad bona aut loca montium ex illorum pretiis emenda, agere, et actiones suas dirigere possint) specialiter et expresse derogamus.

§ 15. Ceterum eundem Alexandrum episcopum cardinalem, ac pro tempore existentem protectorem dicti Ordinis, in eorum et dicti hospitii seu collegii protectorem (qui omnes illorum causas antedictas audiat et decimat; cum facultate quos, quibus, ubi, quando et quoties opus fuerit, citandi et inhibendi, sub censuris ecclesiasticis ac pecuniariis poenis, aliaque necessaria et opportuna faciendi; necnon quaecumque statuta et ordinationes, capitula et decreta ipsius hospitii seu collegii, illiusque bonorum et personarum directionem, administrationem, gubernium et receptionem monachorum extraneorum, eorumque vendendi normam concernentia, ac alia utilia et necessaria, licita tamen et honesta, ac sacris canonibus, decretisque Concilii Tridentini, et institutis ipsius Ordinis minime contraria, faciendi et condendi; ac quoties pro rerum, temporum et personarum qualitate, seu aliâs expediens videbitur, immutandi, corrigendi, alterandi, moderandi, reformandi et alia etiam ex integro condendi; quae, postquam correctâ et condita fuerint, eo ipso apostolicâ auctoritate ap-

¹ Vel potius legendum *fideicommissorum* (R. T.).

Cardinalem Montaltum collegio deputat protectorem cum facultate decidendi causas, absolventi a censuris et condendi statuta quaecumque.

probata et confirmata esse censeantur) pari auctoritate deputamus.

Indulget dicto hospicio et collegio, ut possit gaudere privilegiis universo Ordini sancti Benedicti eiusque Congregationibus et praecipue Cassinensi concessis.

§ 16. Denique eidem collegio seu hospicio, eiusque abbati praesidenti et personis, ut omnibus et singulis privilegiis, facultatibus, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, praerogativis, praeeminentiis, antelationibus, concessionibus, indulgentiis, peccatorum remissionibus, ceterisque gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibusvis aliis Ordinis praefati et congregationum praesertim Cassinensis huiusmodi hospitii, collegii et monasterii, tam in praedictâ Urbe quam in quibuscumque aliis mundi partibus, civitatibus et locis existentibus, eorumque personis, in genere vel in specie, etiam per viam simplicis communicationis, ac aliâs quomodolibet nunc et pro tempore concessis, et quibus illa et illae de iure, usu, statuto, consuetudine, privilegio aut aliâs quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possint, non solum ad eorum instar, sed pariter et pariformiter, ac aequae principaliter, et absque ulla prorsus differentiâ, in omnibus et per omnia perinde ac si illa dicto hospicio seu collegio, illiusque personis specialiter et expresse, ac in individuo concessa essent, aequae perpetuo indulgemus.

Dat facultatem aggregandi quaecumque Benedictinorum loca, iisque ea ipsa omnia privilegia communicandi.

§ 17. Illisque, ut quaecumque alia dicti Ordinis hospitia seu collegia, monasteria et regularia loca, hospicio seu collegio per praesentes erecto, de licentiâ illius protectoris pro tempore existentis, aggregare, illiusque omnia et singula, gratias, indulta et privilegia eis per praesentes concessa, et deinceps tam principaliter quam extensive et communicative concedenda, communicari possint, dictâ auctoritate concedimus.

Inhibet ut libri amoveantur a collegii bibliotheca.

§ 18. Postremo autem, tam praefato Constantino abbati quam pro tempore existenti hospitii seu collegii abbati praesidenti, ceterisque personis tam regularibus quam

secularibus, sub excommunicationis maioris poenâ, ne ullo unquam tempore libros aliquos, qui tam ab ipso Constantino abbate, quam quibusvis aliis eidem hospicio seu collegio pro illius monachorum usu donati et assignati, seu empti, et in particulari inventario, quod desuper fieri debeat, descripti et annotati fuerint, ex illius bibliothecâ, Anicianâ nuncupandâ, mutare, vendere, aut quoquomodo distrahere audeant seu praesumant, districtius inhibemus.

Decretum praeservativum.

§ 19. Decernentes praesentes litteras, sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus, per nos vel alios Romanos Pontifices successores nostros, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, etiam motu proprio, seu ad quorumvis imperatorum, regum aut aliorum principum instantiam, pro tempore factis, minime comprehendere, sed tamquam pro loci pii ad divini cultus et piorum operum augmentum erectione concessas, ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum, et eum in quo antea quomodolibet erant statum, restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub datâ per cardinalem pro tempore protectorem, necnon collegii seu hospitii huiusmodi abbatem praesidentem et monachos, quandocumque eligendâ, de novo¹ concessas esse et fore, suumque plenarium effectum sortiri debere: sicque ab omnibus censeri, atque ita, et non aliâs, per quoscumque iudices, etiam palatii apostolici causarum auditores, ac eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales iudicari et definiri debere.

Derogatio contrarium.

§ 20. Non obstantibus praemissis, ac nostris de indulgentiis et gratiis ad instar non concedendis, et, si opus sit, de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, exprimendoque vero valore, ac Lateranensis Concilii novissime

¹ Voces *de novo* inutiliter repetitae (R. T.).

celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis; ac felicis recordationis Gregorii Papae XIII de solvendo augmento ex causâ retractus, vel iuris congrui, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Urbis et Ordinis praefatorum, illiusque monasteriorum et regularium locorum, ac Urbis praefatae, et quorumvis illius tribunalium (iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis, reformationibus, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, dilectis filiis Ordinis illiusque monasteriorum regulariumque locorum huiusmodi superioribus, ac etiam Urbi et senatori, populoque romano, necnon vicario, gubernatori, senatori, conservatoribus, auditori camerae eiusdem nostrae Urbis, eorumque locatenentibus, vicesgerenti, vicariis, officialibus et quibusvis aliis iudicibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros, ac nos, et Sedem praefatam, motu simili ac etiam consistorialiter, etiam iteratis vicibus, in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 21. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii subscriptis et sigillo

protectoris pro tempore existentis eiusdem hospiti sui collegii munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra illud, ac ubique locorum, quae ipsis originalibus adhiberetur, si ostensae vel exhibitae forent.

§ 22. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, confirmationis, approbationis, defectuum supplementationis, concessionum, impartitionis, erectionis, institutionis, applicationis, appropriationis, exemptionis, liberationis, susceptionis, constitutionis, deputationis, derogationum, indulti, inhibitionis, decreti et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno incarnationis dominicae MDCXXI, undecimo kalendas iunii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 18 maii 1621, pontif. an. I.

XII.

Confirmatio sententiae latae favore camerae apostolicae in regnis Hispaniarum contra iudicem curiae archiepiscopalis Hispalensis iurisdictionem Sedis Apostolicae laedentem.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Cum, sicut nobis innotuit, in causâ et causis coram dilecto filio magistro Horatio de Oddis in utrâque signatura nostrâ referendario, dilecti filii nostri Francisci tituli sancti Marcelli presbyteri cardinalis tunc nostri et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncii auditore, et ab eodem Francisco cardinale ad infrascripta deputato et substituto, inter procuratorem fiscalem camerae apostolicae ex unâ, et dilectum fi-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Decretum irritans.

Facti series.

lium Antonium Covarruvias, olim curiae archiepiscopalis Hispalensis iudicem, ex alterâ partibus vertentibus, de et super eo, quod dictus Antonius iurisdictionem apostolicam et nuncii nostri huiusmodi impugnare et impedire, seu impugnari et impediri facere praesumpserit, rebusque aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis, idem Horatius sententiam tulerit, tenoris subsequentis, videlicet:

Anditoris nunciaturae sententia.

Dei nomine invocato. Pro tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes, per hanc nostram definitivam sententiam, quam de iuris peritorum consilio ferimus in scriptis¹ in causâ et causis coram nobis in primâ seu aliâ veriori instantiâ vertentibus inter dictum fiscalem camerae apostolicae accusantem et querelantem ex unâ, et Antonium de Covarruvias, olim archiepiscopatus Hispalensis iudicem, de et super eo, quod dictus Antonius iurisdictionem apostolicam impugnare et impedire, ac impugnari et impediri facere, iurisdictionem quoque illustrissimi domini nuncii, illiusque iudicum delegatorum parvi facere, spernere oretenus et in scriptis, vexari, molestari, capi et carcerari facere, publice excommunicatus celebrare, ac divinis assistere officiis, aliosque excessus et delicta enormia committere ausus fuerit, rebusque aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis, et illorum occasione adversarium, partibus ex alterâ, dicimus, pronunciamus et definitive sententiamus, dictum Antonium reum accusatum de praemissis criminibus culpabilem et de iure punibilem repertum (firmo remanente decreto super solutione expensarum in hac causâ factarum, et salariorum, ac in illius executione subsequentâ obligationum et fideiussorum promissione, circa quam nihil innovatum per hanc nostram definitivam sententiam intelligimus et declaramus), ultra excommunicationes et censuras, ipso

1 Edit. Main. legit in iis scriptis (R. T.).

Bull. Rom. — Vol. XII.

69

iure per eum incursas, et per nos declaratas, innodandum fore et esse, prout hac nostrâ definitivâ sententiâ condemnamus, in poenam privationis omnium et quorumcumque beneficiorum et officiorum ecclesiasticorum et secularium, ac usus exercitii cuiuscumque iurisdictionis, tam civilis quam criminalis, tam ordinariae quam delegatae, ac privationis omnium et quorumcumque beneficiorum, dignitatum ac reddituum ecclesiasticorum hactenus obtentorum, et incapacitatis ad omnia alia officia et beneficia ac dignitates in futurum obtinendum, necnon suspensionis a divinis per biennium; prout eundem Antonium praedictis omnibus privamus, inhabilitamus et incapaces reddimus et suspendimus; et ulterius in poenam relegationis et exilii a civitate et dioecesi Hispalensi ad beneplacitum Sanctissimi, sanctaeque Sedis Apostolicae, sub poenâ reincidentiae ipso facto et iure incurrendâ in casu contraventionis dicti exilii; ac etiam in poenam duorum millium scutorum, quos ex nunc camerae apostolicae applicamus, incorporamus, ac pro applicatis et incorporatis haberi volumus et mandamus; necnon eundem Antonium condemnamus in omnibus et quibuscumque expensis in hac causâ factis, et praesertim in salariis custodum post dictum decretum, promissionem, fideiussionem, et obligationem respective, quarum taxationem et liquidationem nobis, vel cui de iure, reservamus; et ita dicimus, pronunciamus, et definitive sententiamus, non solum praemisso, sed omni alio meliori modo.

§ 2. Nos, sententiam huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari, et debitae, ut par est, executioni demandari volentes, eandem sententiam, et in eâ contenta quaecumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti et

Sententiam huiusmodi ratam habet Pontifex.

solemnitatum, ac alios quoscumque etiam quantumvis substantiales defectus, si qui in praemissis aut eorum aliquo quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici vel censi aut allegari possint, etiamsi tales sint vel fuerint, de quibus (ad hoc ut suppleri possint) specialis et expressa mentio habenda foret, supplemus: eaque omnia et singula valida, firma et efficacia esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere;

Clausulae.

§ 3. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXI maii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 21 maii 1621, pontif. an. 1.

XIII.

*Facultas clero regni Poloniae, et archiepiscopo Gnesnensi, ut regi subsidium praestare possint*¹.

Venerabili fratri archiepiscopo Gnesnensi
Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Archiepiscopus Gnesnensis clero nomine subsidium regi offert.

§ 1. Exponi nuper fecisti, quod, attentis praesentibus necessitatibus, periculisque regni Poloniae, cum universo illius clero te ad contribuendum subsidii nomine summam centum quinquaginta millium florenorum monetae illarum partium charis-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

simo in Christo filio nostro Sigismundo Poloniae et Svetiae regi illustri, sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito, submisisti.

§ 2. Nos, praedicti Sigismundi regis et dicti Poloniae regni huiusmodi necessitatibus consulere volentes, tibi ac clero praedictis, ut eidem Sigismundo regi, pro dictis necessitatibus regni, subsidium huiusmodi, sponte tamen pro unâ vice et summâ centum quinquaginta millium florenorum huiusmodi dumtaxat, tribuere, praedicto autem Sigismundo regi, eiusque ministris, quod huiusmodi subsidium petere et recipere absque conscientiae scrupulo ac censurarum et poenarum ecclesiasticarum incursu, libere et licite respective possitis et valeatis, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, licentiam concedimus et impertimur: tibi, ut ad exactionem praedicti subsidii per personas ecclesiasticas tantum, et non alias, procedere debeas, eâdem auctoritate committimus et mandamus; contradictores ac solvere recusantes per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, eâdem auctoritate compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Ad id facultatem ei elargitur Gregorius.

§ 3. Non obstantibus concilio Lateranensi, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum regni huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ac exemptionibus, immunitatibus etiam in corpore iuris clausis, quibusvis, generaliter vel specialiter concessis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum mentio seu quaevis alia expressio habenda sit, et in eis caveatur expresse, quod per huiusmodi clausulas generales, etiam mentionem specialem im-

Contraria tolluntur.

portantes, eis derogatum esse non censeatur, aut derogari videatur, nisi certis modo et formâ in illis expressis plene observatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro plene expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Pauperes clerici ab hoc subsidio praestando eximuntur.

§ 4. Volumus autem, ut pauperes clerici, qui in redditibus non habent nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellantur.

Transumptis danda fides.

§ 5. Praeterea volumus¹ praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eandem prorsus fidem in iudicio et extra in omnibus et per omnia adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXVII maii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 27 maii 1621, pontif. anno I.

XIV.

*Sex decimae sex annis persolvendae in dominiis Caroli Emanuelis Sabaudiae ducis pro eodem duce indicuntur*².

Venerabili fratri Petro Francisco episcopo Saonensi, nostro et Apostolicae Sedis apud dilectum filium nobilem virum Carolum Emanuele Sabaudiae ducem nuncio.

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Causae praestandi duci subsidium.

§ 1. Praestantia dilecti filii nobilis viri Caroli Emanuelis Sabaudiae ducis et Pedemontium principis in nos et Apostolicam Sedem merita poseunt, ut illi, qui, pro catholica religione in suis dominiis tuendâ,

¹ Coniunctionem quod hic abolimus R. E. A.

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

gravissimis assidue sumptibus premitur, quibus suppeditandis ipsius redditus nequaquam sufficiunt, de aliquo subventionis auxilio ex Apostolicae Sedis benignitate libenter prospiciamus.

§ 2. Motu igitur proprio, ac ex certâ scientiâ, maturâque deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, indicimus et imponimus sex integras decimas, intra sexennium ab initio currentis anni MDCXXI numerandum, unam scilicet quolibet anno, respective exigendas, omnium et singulorum fructuum, reddituum et proventuum, iurium, obventionum et emolumentorum quorumcumque, tam certorum quam incertorum, secundum verum annum valorem, quarumcumque cathedralium, etiam metropolitanarum, collegiatarum, et parochialium, aliarumque ecclesiarum, et monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum archiepiscopaliû, episcopaliû, abbatialium, capitularium, et conventualium, prioratum quoque, praepositarum, praeceptoriarum, canonicatum, praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium ac sancti Benedicti, sancti Augustini, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, Sylvestrinorum et quorumcumque aliorum Ordinum (non tamen Mendicantium), utriusque sexus, necnon congregationum regularium, ac hospitalium actu pauperum hospitalitatem non exercentium, ac militiarum quarumcumque (non tamen sanctorum Mauriti et Lazari et hospitalis sancti Iohannis Hierosolymitani, quae pro sui tutelâ contra Turcas et alios infideles alienis auxiliis continuo egent) in universo ducatu Sabaudiae, et principatu Pedemontium, necnon Nicaeae Provinciâ nuncupatâ, et toto eius districtu ac territorio, et Statu Onclae, ac in reliquâ temporalî di-

Sex decimae sexennio solvendae indicuntur.

tionem dicti Caroli Emanuelis ducis ultra et citra montes existentium, a venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, ac dilectis filiis electis administratoribus, commendatariis, abbatibus, prioribus, praepositis, praelatis, capitulis, conventibus, canonicis, rectoribus, ceterisque personis ecclesiasticis, secularibus ac quorumvis Ordinum et militiarum regularibus, etiam exemptis ac nobis et Apostolicae Sedi immediate subiectis, ecclesias, monasteria, et alia beneficia ecclesiastica, secularia vel regularia, etiam militaria supradicta, in titulum, commendam, administrationem, aut alias quomodolibet obtinentibus, necnon ab aliis etiam, quibus fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta huiusmodi ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum beneficiorum supradictorum loco pensionum annuarum, aut super illis pensiones annuae, etiam a similibus decimarum solutione quantumcumque libera et exempta, et sub quibusvis obligationibus, etiam in formam camerae apostolicae, et iuramento, etiam de non contraveniendo ac fortasse etiam de non impetrando gratias apostolicas contra huiusmodi exemptiones et concessis non utendo, vallatae, reservatae fuerint, et intra sexennium praedictum dumtaxat reservabuntur, cuiuscumque praeceminentiae, dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existant (exceptis tamen S. R. E. cardinalibus; et quoad parochialium ecclesiarum, aliorumque beneficiorum personalem residentiam requirentium, quorum singulorum fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, et distributiones quotidianae¹, aliaque emolumenta, tam certa quam incerta, valorem annum centum scutorum monetae illarum partium vere et realiter non excedunt, possessores arbitrio tuo remittimus, quos ab huiusmodi decimarum solutione liberos et exem-

¹ Edit. Main. legit *quotidianas* (R. T.).

ptos esse volueris et declaraveris); quos omnes supradictos, unicam singulis annis, dicto sexennio durante, solutione, intra terminum a fraternitate tua praefigendum, decimam huiusmodi persolvere volumus¹, ita ut, qui pensiones solvere debent, etiam nomine pensionariorum decimas huiusmodi persolvant, et deinde in proximis terminis persolvendarum pensionum eam ratam sibi retineant, ad rationem decem pro centenario, nisi eiusdem decimae collectores aut subcollectores ab ipsismet pensionariis eam exigere voluerint.

§ 3. Decernentes nullas omnino immunitates et exemptiones, etiam ex causa resignationis, cessionis iurium, concordiae, conventionis, aut quacumque alia gravi et onerosa occasione, quocumque modo concessas, et dicto sexennio durante concedendas (etiamsi possessores, usufructuarii, aut alii pensiones huiusmodi solvere habentes, iuri et actioni petendae vel retinendae portionis et ratae partis pensionarios contingentis iureiurando renunciaverint, et illa libere donaverint, ac facultati repetendi similiter renunciaverint, ac in formam camerae apostolicae amplissimam caverint), eosdem pensionarios aliquo modo excusare, seu integram solutionem huiusmodi minuere, vel impedire posse; sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales etiam de latere legatos (sublatam eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Ut autem supradicta diligenter et fideliter executioni demandentur, fraternitatem tuam, cuius fides et prudentia nobis iam pridem cognita et probata existit, et pro tempore existentem nostrum et

¹ Verbum *volumus* nos addimus, ut alibi (R. T.).

Nullis suffragantibus exemptionibus, nisi illis, quae hic exprimuntur.

Decimarum huiusmodi collector deputatur nuncius apostolicus.

Apostolicae Sedis apud eundem Carolum Emanuele nuncium, generalem decimarum huiusmodi collectorem, cum omnibus privilegiis, iurisdictionibus et iuribus, huiusmodi collectoribus de iure vel consuetudine quomodolibet competentibus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, facimus, constituimus et deputamus: mandantes tibi, ut huiusmodi decimas, a te vel subcollectoribus tuis iuxta declarationes infrascriptas deputandis exigendas, eidem Carolo Emanuele duci, vel ab eo deputato, integre consignari cures; dantes tibi plenam, liberam et absolutam potestatem et auctoritatem supradictos omnes, tam coniunctim quam divisim, ad integram huiusmodi decimae solutionem, etiam per edictum locis publicis affigendum, et sub censuris et poenis ecclesiasticis monendi et requirendi; non parentes, contumaces et fraudantes, in censuras et poenas incidisse declarandi; proprietates, fructus, res et bona ipsorum apprehendendi, et usque ad satisfactionem retinendi; contradictores, perturbatores, molestatores et rebelles quoscumque, eisque auxilium, consilium, vel favorem publice vel occulte quovis quaesito colore praestantes, cuiuscumque dignitatis, gradus et ordinis fuerint, praedictis, aliisque censuris et poenis ecclesiasticis, nec non pecuniariis, ceterisque iuris et facti remediis opportunis compellendi; illasque etiam iteratis vicibus aggravandi; dignitatibus, beneficiis, et officiis omnibus privandi, et amovendi, et ad futura inhabiles faciendi; interdictum ecclesiasticum apponendi, auxiliumque brachii secularis, quandocumque opus fuerit, invocandi; ad sanitatem vero reversos, qui debite satisfecerint, ab omnibus censuris et poenis supradictis in formam Ecclesiae consuetam absolventi; super irregularitate forsitan incursum dispensandi, et ad pristinum statum omnino restituendi; praeterea collectores et subcollectores fide et facultatibus idoneos in universo ducatu Sabaudiae, ac principatu Pedemontium, nec non Nicaeae Provinciae nuncupatae, et toto eius districtu ac territorio, et Statu Oneliae, ac in reliqua temporalis ditione huiusmodi, quotquot videris expedire, cum simili vel limitata, non tamen absolventi, potestate, ut infra dicitur, constituendi; eumque vel eos arbitrio tuo revocandi; negligentes et morosos removendi, ac alium seu alios surrogandi quotiescumque tibi videbitur; in delinquentes et contumaces, per te, vel alium, seu alios, etiam simpliciter et de plano ac sine strepitu et figura iudicii, inquirendi, et meritis poenis puniendi; modos et formas in praedictis servandas praescribendi, dubia quaecumque in praemissis forte oritura declarandi, ac prorsus omnia et quaecumque circa ea necessaria et opportuna faciendi, statuendi, et exequendi; etiamsi talia forent, quae mandatum exigent magis speciale, quam praesentibus est expressum. Verum, pro verificando vero valore singulorum beneficiorum, volumus et decernimus, ut locorum Ordinarii in sua quisque dioecesi, vocato clero una cum duabus personis a praedicto Carolo Emanuele duce deputandis, declarare debeant, quantum cuiuscumque beneficii ratione pro huiusmodi decima debeatur. Si quis se super huiusmodi declaratione gravatum senserit, gravaminis cognitio ad te pertineat. Exactionem autem huiusmodi decimarum iuxta dictam declarationem in qualibet dioecesi a duobus collectoribus ab episcopo et clero nominandis, et a te per tuas patentes litteras deputandis, faciendam esse; pecunias autem penes personas fide et facultatibus idoneas per quemlibet episcopum deputandas curare, illasque postea, statutis solutionum temporibus, in manus tuas transmittere debere volumus et declaramus; tu vero pecunias praedictas eidem Carolo Emanuele duci aut ab eo deputato consignare curabis.

In unaquaque provincia non nisi decem millia scutorum exigenda.

§ 5. Ceterum (quia non intendimus eisdem Carolo Emanuelli duci ultra summam annuam decem millium scutorum auri in auro ratione huiusmodi decimarum ex qualibet ex dictis ditionibus, videlicet, ducatus Sabaudiae et principatus Pedemontium et Niceae cum Statu Oneliae, concedere) volumus, ut, si decimae in qualibet ex dictis ditionibus colligendae summam praedictam decem millium scutorum excesserint in notabili quantitate, tu illius ratam partem in qualibet dioecesi respective minuendo, ad dictam summam in qualibet ex dictis ditionibus reduces, ita tamen, ut si in altera ex dictis ditionibus decimae huiusmodi ad summam decem millium scutorum non ascenderint, et in altera eandem summam excesserint, non debeant nec possint ex decimis unius excedentis suppleri decimae alterius ditionis deficientis. Ad huiusmodi autem decimarum solutionem beneficia etiam civitatis et dioecesis Salutarum ad instar aliorum teneri volumus et declaramus.

Pensio collectorum assignatur.

§ 6. Volumusque etiam, ut tu ex decimis in principatu Pedemontium et Niceae ac Statu Oneliae praedictis, non autem in ducatu Sabaudiae, ut praefertur exigendis, postquam exactae fuerint, decimam partem pro tua provisione retinere possis, ita tamen, ut clerus nihil ratione huiusmodi procurationis, aut alia quavis de causa, ulterius solvat, quam integras decimas supradictas; tu vero ex singulis decem per te, pro tua decima parte, ut supra exactis, duo nostro et S. R. E. Camerario cum effectu persolvas.

Contraria tolluntur.

§ 7. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de una, et in concilio generali edita de duabus dictis, aliisque apostolicis constitutionibus et ordinationibus, nec non ecclesiarum, monasteriorum, et Ordinum, congregationum, hospitalium, militiarum, et locorum praedictorum (etiam iura-

mento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis; quodque praelatis et personis praedictis, eorumque ecclesiis et locis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto, necnon personis, earumque nominibus, cognominibus, ecclesiis, monasteriis, ordinibus, et locis huiusmodi, mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus in genere et in specie quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; et solutionem decimarum aliter quam secundum antiquam taxam, et nisi in universali decimarum per orbem impositione, fieri prohibentibus; nec non promissionibus, donationibus, obligationibus, iuramentis, renunciationibus, vinculis et cautelis in assignatione praedictarum pensionum factis, quibus per impositionem decimae huiusmodi neminem teneri, neque eas quoad praemissa contra quemquam locum habere declaramus; aliisque indultis et litteris apostolicis generalibus et specialibus cuiuscumque tenoris existant, per quae praesentibus non expressa, aut omnino non inserta, effectus earum impediri quomodolibet valeat vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis; quae omnia contra praedicta nolumus cuiquam suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. In percipiendam vero decimam praedictam constitutionem piae memoriae Clementis Papae V etiam praedecessoris nostri in concilio Viennensi editam (et praesertim quod ad monetam currentem exigi, quodque nec calices, nec libri, ceteraque ecclesiarum ornamenta divino cultui di-

Concilio Viennensis statuta servanda.

cata, aliaque suppellex ecclesiastica ex causa pignoris capi, recipi vel distrahi, aut alias quomodolibet occupari debeant) observari volumus¹; quinimo volumus, ut illius occasione ecclesiae, monasteria, aliaque pia et sacra loca quaecumque debitis propterea non fraudentur obsequiis, ac divinis in iis cultus Altissimo famulantium et ministrorum numerus nullatenus minuatur, neque eis quoquo modo iniuncta onera aut pia quae exerceri solent opera et officia ullo modo minuantur seu negligantur, sed illorum congrue supportentur onera consueta; nec quisquam, etiam plura aut fortasse beneficia aut pensiones quanticumque valoris obtinens, pro quietantia ultra vigesimam partem unius aurei numeri persolvere cogatur;

Transumptis danda files.

§ 9. Praesentium vero litterarum exempla, etiam impressa, notarii publici manu subscripta, ac tuo sigillo obsignata, eandem in iudicio et extra illud ubique locorum fidem facere, quam ipsae originales facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvii maii mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 27 maii 1621, pontif. anno i.

XV.

Confirmatio nonnullarum litterarum apostolicarum, quibus statuitur, ut ecclesiastici, tam seculares quam regulares, civitatis Bononiensis, ad opera publica concurrant².

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Recenset Pontificum Constitutiones, quibus statuitur, ut ecclesiastici Bononienses ad publica opera concurrant.

§ 1. Cum alias felicis recordationis Gregorius XIII per suas sub die xi iulii MDLXXIII³, et Clemens VIII, Romani Pontifices praedecessores nostri, etiam per

¹ Verba observari volumus nos addimus, ut sup. pag. 463 a; et 481 b (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

³ Quas non puto legi in Bullario (R. T.).

suas sub die x martii mdc in simili forma Brevis expeditas litteras¹, decreverint et ordinaverint, ut ad refectionem et reparationem, constructionemque pontium, viarum, aggerum, fluminum, aquaeductuum et aliorum similium operum, in publicum, commune, aut privatum beneficium factorum, omnes religiosi regulares et seculares, Mendicantes et non Mendicantes, et quaecumque domus, hospitalia, monasteria, et alia loca pia, et omnes aliae personae quantumvis privilegiatae et exemptae civitatis nostrae Bononiensis, quae ex dictis operibus utilitatem, commodumque consequuntur, pro rata concurrere deberent; idemque tempore felicis etiam recordationis Pauli Papae V, etiam praedecessoris nostri, causa cognita, per litteras de illius ordine emanatas servari debere omnino mandatum fuerit:

Easque confirmat.

§ 2. Nos, harum praedictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, et ex certa scientia ac matura deliberatione nostris, omnia et singula in dictis litteris contenta, apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, et, quatenus opus sit, de novo concedimus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tollit

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xiv iunii mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 14 iunii 1621, pontif. an. i.

XVI.

Exemptiones nonnullae legatis et vicelegatis, et gubernatoribus civitatis Bononiensis conceduntur².

¹ Hae quae Clem. VIII litterae desunt (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Gregorius XIII
certas exem-
ptiones legato et
vicelegato con-
cessit in non-
nullis cibariis.

§ 1. Cum, sicut accepimus, a felicitis re-
cordationis Gregorio Papa XIII praedeces-
sore nostro per suas in simili formâ Bre-
vis expeditas literas fuerit ordinatum, pro
exemptione piscium pro usu dilectorum
filiorum nostrorum, et Sedis Apostolicae in
civitate et comitatu nostris Bononiensibus
de latere legatorum, et eorum familiis,
singulo mense quinque a camerâ Bono-
niensi eisdem persolvi, et pro carni-
um exemptione libras sex pariter quolibet
mense; ipsis vero legatis absentibus, pro
vicelegatorum et gubernatorum usu pro
dimidiâ tantum earumdem summarum
praestari debere, et quod nihil ulterius
pro exemptionibus praetendere quovis
alio praetextu possent aut deberent;

Sed cum ex-
cessum aliqua
in parte fuerit.

§ 2. Retroactis vero temporibus valde
excessum fuerit in maximum camerae
praedictae praerudicium, et in dies magis,
nisi opportune provideatur, excedetur;

Gregorius sum-
mas pro legatis,
vicelegatis et
gubernatoribus
duplicat, et
quidquam ultra
exigi vetat.

§ 3. Nos, praemissis, quantum cum Do-
mino possumus, obviare volentes, motu
proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ
deliberatione nostris, attentâ etiam muta-
tione et qualitate temporum, summas prae-
dictas in eorumdem legatorum, aut vice-
legatorum, aut gubernatorum respective
usum, apostolicâ auctoritate, tenore prae-
sentium, duplicamus, declarantes et ordi-
nantes, ut nihil ultra, quovis modo, aut
quavis ratione vel causâ, pro dictis aut
aliis exemptionibus, petere aut praeten-
dere possint, et in reliquis praedictas Gre-
gorii praedecessoris litteras, auctoritate
et tenore praedictis, approbamus et con-
firmamus, illisque inviolabilis apostolicae
firmitatis robur adiicimus. Non obstanti-
bus praemissis, ac constitutionibus et ordi-
nationibus apostolicis, ceterisque con-
trariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam

Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xv iu-
nii MDCXXI pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 15 iunii 1621, pontif. an. 1.

XVII.

*Causae ecclesiasticorum et locorum pio-
rum civitatis et dioecesis Bononiensis
in primâ instantia in foro archiepisco-
pali cognoscendae*¹.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Ecclesiarum praelatos, praesertim san-
ctae Romanae Ecclesiae cardinales, qui
universalis Ecclesiae servitio assistentes
assiduos nobiscum pro eâ labores susci-
piunt, specialibus favoribus et gratiis li-
benter prosequimur, prout conspicimus
salubriter in Domino expedire.

Exordium.

§ 1. Motu itaque proprio, et ex certâ
scientiâ et merâ deliberatione nostris,
deque apostolicae potestatis plenitudine,
quod de cetero perpetuis futuris tempo-
ribus in foro archiepiscopali ecclesiae Bo-
noniensis (cui dilectus filius noster Lu-
dovicus tituli sanctae Mariae Transpontinae
presbyter cardinalis Ludovisius nuncupa-
tus sanctae Romanae Ecclesiae camera-
rius, noster secundum carnem ex fratre
germano nepos, ex concessione et dispen-
satione apostolicâ praesesse dignoscitur)
omnes et quaecumque causae personarum
ecclesiasticarum utriusque sexus ac pio-
rum locorum civitatis et dioecesis Bono-
niensis, cuiuscumque qualitatis causae
ipsae existant, et ad quaecumque sum-
mam ascendentes, tam civiles quam cri-
minales et mixtae, et tam activae quam
passivae, contra quoscumque, tam eccle-
siasticos quam laicos, tam seculares quam
cuiusvis Ordinis et instituti regulares,
etiam privative quoad eorum conserva-
tores, necnon etiam sanctae Romanae
Ecclesiae cardinales, etiam de latere le-

Statutum, de
quo in rubrica.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

gatos, et quoscumque alios, tam ordina-
riam quam delegatam iurisdictionem ha-
bentes, in primâ instantiâ, tam hactenus
motae quam in futurum movendae in
curiâ et foro archiepiscopali (in quo forte,
ut asseritur, extat consuetum, quod ele-
rici actores trahunt laicos reos, per offi-
ciales et iudices ab ipso Ludovico cardi-
nale, ac eius in dictâ ecclesiâ successoribus¹,
pro tempore deputatos, unâ cum earum-
dem causarum incidentibus, dependenti-
bus, emergentibus, annexis et connexis,
totisque negociis principalibus, audiri, co-
gnosci et fine debito, prout iuris fuerit,
terminari, et debitae exequutioni deman-
dari omnino debeant, quodque duae sen-
tentiae conformes in causis praedictis fa-
ciant rem iudicatam, nec ab eis appellari,
restitutio in integrum seu reductio ad ar-
bitrium boni viri peti, seu quocumque alio
modo reclamari possit, tenore praesen-
tium statuimus et ordinamus.

Archiepiscopis
datae faculta-
tes.

§ 3. Dictoque Ludovico cardinali et
eius in dictâ ecclesia successoribus prae-
dictis, et ab eo et illis pro tempore de-
putatis officialibus et iudicibus huiusmodi,
omnes et singulos, nec non universitates,
collegia, et loca etiam pia, ius et interesse
habentia, aut habere quomodolibet prae-
tendentia, citandi, etiam per edictum pu-
blicum, constituto summarie de non tuto
accessu, ac eisdem sub censuris et pecu-
nariis, aliisque eius arbitrio imponendis,
applicandis et moderandis poenis inhibendi,
aliaque omnia et singula in praemissis, et
circa ea quomodolibet necessaria et op-
portuna faciendi, dicendi, gerendi et exe-
quendi, earumdem tenore praesentium,
plenam et amplam facultatem impertimur.

Clausulae.

§ 4. Decernentes, praesentes literas de
subreptionis, vel obreptionis, aut nullita-
tis vitio, seu intentionis nostrae, vel alio
quocumque defectu, praetextu, occasione,
vel causâ, etiam ex eo quod regulares

huiusmodi, seu eorum procuratores au-
diti, vel causae, propter quas praesentes
emanarunt, examinatae non fuerint, no-
tari, impugnari, rescindi, seu revocari, in
ius vel controversiam adduci, easque sub
similium, vel dissimilium gratiarum, et
concessionum revocationibus, suspensio-
nibus, limitationibus, aut aliis contrariis
dispositionibus, factis seu faciendis, minime
comprehendi, sed semper validas, firmas
et efficaces existere et fore, neque quod
idem Ludovicus cardinalis facultatibus per
praesentes concessis, etiamsi pluries casus
e venerit, usus non fuerit, opponi posse;
sique ab omnibus censeri, et ita per quos-
cumque iudices ordinarios et delegatos,
etiam causarum palatii apostolici audito-
res, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardina-
les, etiam de latere legatos (sublatâ eis
et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi
et interpretandi facultate et auctoritate),
iudicari et definiri debere, ac irritum et
inane quidquid secus super his a quoquam,
quavis auctoritate, scienter vel ignoranter,
contigerit attentari.

Derogatio con-
trariorum.

§ 5. Non obstantibus, quatenus opus sit,
regulâ nostrâ de iure quaesito non tollendo,
ac quibusvis constitutionibus et ordi-
nationibus apostolicis, nec non civitatis et
dioecesis Bononiensis huiusmodi (etiam
iuramento, confirmatione apostolicâ, vel
quavis firmitate aliâ roboratis) statutis,
usibus, stylis et consuetudinibus, etiam
immemorabilibus, nec non quibusvis con-
servatoriis¹, privilegiis quoque pro elec-
tione conservatorum, indultis et litteris
apostolicis, nec non quibusvis conserva-
toriis, quibusvis ordinibus et personis, sub
quibusvis tenoribus et formis, ac cum
quibusvis derogatoriis derogatoriis,
abisque efficacioribus et insolitis clausulis,
irritantibusque et aliis decretis, in genere
vel in specie, ac aliâs in contrarium prae-

¹ Haec verba, quae iterum postea leguntur,
vel primâ vel secundâ vice redundant (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *successores* (R. T.).

missorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi pro sufficienti eorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa ac individua, non autem per clausulas generales idem importante, mentio seu quaevis alia expressio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVIII iunii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 18 iunii 1621, pontif. an. I.

XVIII.

Facultas vicelegato Avenionensi eligendi tres viros pro decisione controversiarum inter civitatem Avenionensem et homines burgi de Noves et alios Provinciales vertentium, ratione confiniorum et iurisdictionis, quam Francorum rex super flumine Durentiae sibi asserit¹.

Venerabili fratri Guillelmo archiepiscopo Selenciensi, in civitate Avenionensi ac comitatu nostris Venayssino vicelegato, Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Cupientes lites et differentias inter subditos civitatis Avenionensis et comitatus nostrorum Venayssini ex unâ, et subditos charissimi in Christo filii nostri Ludovici Francorum regis christianissimi burgi de Noves et Provinciales ex alterâ partibus, occasione limitum et confiniorum territorii Avenionensis et fluminis Durentiae e regione Provinciae, ac etiam ratione iurisdictionis, quam dictus Ludovicus rex super dicto flumine, illiusque alveo, et in-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

sulis in eodem alveo sitis praetendit, verentes terminari et decidi, ac de tuâ fide, prudentiâ, doctrinâ, integritate, ac in rebus agendis experienciâ plurimum in Domino confisi, tibi tres personas, quae insimul cum commissariis seu deputatis a dicto Ludovico rege de litium et differentiarum praedictarum determinatione et decisione agant, eligendi, aliaque omnia et singula in praemissis, et circa ea necessaria et opportuna, etiamsi talia forent, quae mandatum requirerent magis specialem, similiter faciendi, gerendi et exequendi, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, facultatem concedimus et indulgemus.

§ 2. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXVI iunii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 26 iunii 1621, pontif. an. I.

XIX.

Episcopis Indiarum occidentalium conceditur facultas lauream doctoratus iis concedendi, qui in scholis collegiorum Societatis Iesu per quinquennium scientiis operam dabunt, ubi studiorum desunt universitates¹.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

In supereminenti Apostolicae Sedis speculâ, meritis licet imparibus, Domino disponente constituti, et intra mentis nostrae arcana revolventes, quantum ex litterarum studiis catholica fides augeatur, divini numinis cultus protendatur, veritas cognoscatur et iustitia colatur, ad ea libenter intendimus, per quae litterarum huiusmodi studiis operam sedulo navantes laborum suorum fructus et praemia, sublatis impedimentis quibuslibet, consequi possint.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Derogatio contrariorum.

Exordium.

Concessio facultatis de qua in rubrica.

§ 2. Hinc est, quod nos, supplicationibus charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, venerabilibus fratribus archiepiscopis atque episcopis Indiarum occidentalium, et, sede illarum vacante, cathedralium ecclesiarum capitulis, ut gradibus baccalaureatus, licentiaturae, magisterii et doctoratus insignire valeant quotquot annis quinque studuerint in collegiis formatis presbyterorum Societatis Iesu insularum Philippinarum, ac de Chile, Tucuman, Fluvii de Plata et novi regni Granatensis, aliarumque provinciarum et partium earundem Indiarum, ubi non sunt universitates studii generalis, quae a publicis universitatibus ducentis saltem milliaribus distant, ita ut gradus huiusmodi ubique locorum suffragentur (dum tamen iidem, ut praefertur promovendi, prius gesserint actus omnes, qui in universitatibus generalibus fieri consueverunt pro his gradibus adipiscendis, atque a rectore et magistro collegii approbationem obtinuerint), quodque tempus, quo quis in praedictis collegiis studuerit, computetur, et prosit ad effectum lucrandi, quos vocant, cursus in universitatibus Indiarum occidentalium, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quarumcunque universitatum generalium (iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque rectoribus, magistris, clericis et personis, et quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque effi-

cacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliàs, etiam iteratis vicibus, concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio facta foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis et sufficienter insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die IX iunii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 9 iulii 1621, pontif. anno I.

XX.

Erectio officii perpetui, ad instar aliorum officiorum Romanae Curiae, vacabilis pro uno notario, specialiter deputato ad formandum, privative quoad alios quoscumque notarios, processus coram S. R. E. cardinalibus super qualitatibus promovendorum a Summo Pontifice ad cathedrales ecclesias et monasteria consistorialia, eorumque statu, cum privilegiorum et gratiarum elargitione².

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Consuevit Romanus Pontifex, in supremo apostolicae potestatis solio ex praepotentis

¹ Potius lege facienda vel habenda (R. T.).

² De forma autem promovendi ad huiusmodi ecclesias et dignitates, et qualitatibus promovendorum, ultra disposita per sacros canones in cap. Cum in cunctis de election., et Conc. Trid. decreta, sess. VII, cap. I, et sess. XXV, cap. I de Reform., vide etiam in Constit. XVII Gregorii XIV Onus, tom. IX, pag. 419.

Exordium.

Dei, cuius vices in inferiore hoc orbe gerit, providentiâ constitutus, qui suos actus providâ moderatione dirigit, si quid in publicum vel privatum praeiudicium aliquando processisse, ac etiam ex defectu debitae provisionis et animadversionis inveterasse comperit, id de medio tollere, ac in litteris etiam nonnunquam per novorum officiorum (viris fide, ingenio, industriâ, solertiâ et diligentia pollentibus, qui officia ipsa fideliter, ut convenit, exercere, et suo muneri respondere sciant, velint et valeant, committendorum creationem¹ ex debito sui pastoralis officii providere, et in his quoque eiusdem officii sui partes interponere, prout, rerum, temporum et personarum qualitatibus debite pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire.

Causa huius erectionis.

§ 1. Cum itaque, sicut nobis innotuit, antea in formandis et instruendis processibus, qui super qualitatibus promovendorum per Romanos Pontifices pro tempore existentes ad quarumcumque cathedralium ecclesiarum pastorum solatio destitutarum ac monasteriorum consistorialium pro tempore vacantium regimina, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi statu, hic in curiâ coram sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, etiam pro tempore existentibus, formari et institui consueverunt, quod tamen maxime necessarium videtur, nullus certus hactenus deputatus seu destinatus fuerit notarius, sed ad hoc munus notarii plerumque in eo parum experti,² promovendorum ad ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi regimina libito, adhibiti fuerint:

Erectio officio de quo in rubrica.

§ 2. Nos, cui ab ipso nostri pontificatus initio cordi fuit abusus quoscumque ab ipsâ praesertim Romanâ Curia, quantum in nobis esset, extirpare atque evellere, et circa ea providâ animadversione, etiam per novorum officiorum, viris fide³, inge-

¹ Vocem *erectionem* nos addimus (n. T.).

² Vocem *qui delemus* (n. T.).

³ Edit. Main. habet *fides* (n. T.).

nio, industriâ, solertiâ et diligentia, ut praefertur, pollentibus, committendorum erectionem, ubi id opportunum et conveniens fore censeremus, prospicere; motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ et merâ deliberatione nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, unum perpetuum notariatus officium ad instar aliorum Romanae Curiae officiorum vacabile (cuius concessio, et omnimoda alia dispositio, quoties illud per obitum, resignationem, privationem, aut aliâs quovis modo vacare contigerit, ad nos et Romanos Pontifices pro tempore existentes spectet et pertineat) pro uno notario, qui private quoad alios quoscumque notarios in formandis et instituendis processibus, quos super qualitatibus promovendorum per nos et Romanum Pontificem pro tempore existentem ad quarumcumque cathedralium ecclesiarum pastorum solatio etiam pro tempore destitutarum necnon monasteriorum quorumcumque consistorialium similiter pro tempore vacantium regimina, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi statu, hic in curiâ coram S. R. E. cardinalibus, aut eorum auditoribus, formari et institui deinceps perpetuis futuris temporibus contigerit, ipsis cardinalibus seu eorum auditoribus assistere, et testium dicta et depositiones in scriptis, per se, vel substitutum idoneum, redigere teneatur ac debeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, erigimus et instituimus:

§ 3. Illique sic erecto et instituto pro eius congruâ dote omnia et singula emolumenta, regalia et iura per alios notarios, qui antea in formandis huiusmodi processibus eisdem cardinalibus, seu eorum auditoribus, ut praefertur, astiterunt, ac dicta et depositiones testium in scriptis redegerunt, percipi solita et consueta, eis propterea debita, perpetuo applicamus et appropriamus.

Dotis assignatio.

Privilegiorum et gratiarum concessio.

§ 4. Et insuper officium notariatus huiusmodi pro tempore obtinenti, ut in quibuscumque sessionibus, processionibus, necnon equitationibus, etiam solemnibus, Romani Pontificis, et aliis quibuscumque, unâ cum ceteris Romanae curiae notariis, cuiuscumque gradus et conditionis existentibus, interesse, ac omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, antelationibus, aliisque praerogativis et gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus camerae nostrae apostolicae notarii de iure, usu, consuetudine seu privilegio, aut aliâs, etiam quoad exemptionem vectigalium, gabellarum et pedagiorum, quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, similiter et pariformiter, non solum ad eorum instar, sed aequaliter et principaliter, ac sine ullâ prorsus differentiâ, uti, frui et gaudere libere et licite possit et valeat, perinde ac si illa sibi per praesentes specialiter concessa fuissent, auctoritate et tenore praemissis perpetuo concedimus et indulgemus.

Electio Odoardi Tibaldeschi ad dictum officium.

§ 5. Et insuper, cupientes officium praedictum, sic per nos erectum, personae idoneae cum primum concedere, de fide, industriâ, solertiâ et diligentia, et non vulgari in arte notariatus huiusmodi peritiâ, dilecti filii Odoardi Tibaldeschi clerici Spoletanae dioecesis fide dignis testimoniis certiorati, motu simili, scientiâ, deliberatione et potestatis plenitudine paribus¹, officium praedictum a primaevâ illius erectione huiusmodi vacans, cum omnibus et singulis illius honoribus, oneribus, salariis et emolumentis universis, ordinariis et extraordinariis, undecumque ex illius exercitio provenientibus, et illi propterea debitis, praedicto Odoardo, qui, ob urgentes, quibus premimur, necessitates, in nostram et Sedis Apostolicae subventionem summam scuto-

¹ Vocem *paribus* nos addimus (n. T.).

rum mille persolvit, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et assignamus: ipsumque ad officium huiusmodi, illiusque liberum exercitium, honores et onera per eos, ad quos spectat et pertinet, spectareque et pertinere poterit, recipiendum et admittendum fore et esse, eique de eiusdem officii iuribus, regaliis, salariis et emolumentis solitis et consuetis integre responderi debere decernimus.

Clausula praeservativa.

§ 6. Praesentesque, ad probandum plene quod eadem summa in nostram et Sedis Apostolicae subventionem conversa fuerit, aliaque praemissa, ubique tam in iudicio quam extra sufficere; nec ad id probationis alterius adminiculum requiri; neque ipsum Odoardum, eiusque in dicto officio successores, ad easdem praesentes in camerâ nostrâ apostolicâ (iuxta constitutionem piae memoriae Pii Papae IV praedecessoris nostri sub datum viii idus augusti pontificatus sui anno vi editam¹, inter alia disponentem, quod impetrantes gratias interesse dictae camerae quomodolibet concernentes, illas in eadem camerâ infra certum inibi expressum tempus praesentare seu registrari facere debeant) praesentandum seu registrari faciendum² teneri, neque ad id ullâ unquam necessitate cogi, nec propterea ipsas litteras viribus carere; sed eidem Odoardo, eiusque successoribus praedictis in omnibus et per omnia, perinde ac si iuxta constitutionem praedictam praesentatae seu registratae ac insinuatae, ac omnia ad id necessaria adimpleta fuissent, suffragari; nec non easdem praesentes litteras sub eâ (per quam in principio pontificatus cuiusvis Romani Pontificis cassantur facultates percipiendi pretium quorumvis Romanae curiae officiorum in toto vel parte,

¹ Hanc Pii IV Constit. vide in tom. vii, pag. 375 (n. T.).

² Has voces *praesentandum seu registrari faciendum* nos addimus (n. T.).

ac quaevis dispositiones per quemcumque Romanum Pontificem praedecessorem de officiis vacantibus, etiam in vim contractus, et ex titulo oneroso, ac sub quacumque verborum formâ pro tempore factae) et omnino sub aliis quibusvis constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis et declarationibus, generalibus et specialibus, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices, ac Sedem praedictam, etiam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, et aliâs, quandocumque, et ex quibusvis causis etiam pro tempore factis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse, ac Odoardo et successoribus praedictis suffragari; nec non quemcumque eorum de non tollendo iure quaesito, aliisque constitutionibus et cancellariae apostolicae regulis editis et edendis, ceterisque beneficiis, quorum possessores longi temporis aliâs gaudere possunt ac debent et solent, plenissime gaudere: praesentesque vim validi et efficacis contractus, solemnâ stipulatione interveniente, inter nos et dictam Sedem successoresque nostros et cameram praedictam ex unâ, nec non praedictum Odoardum ex alterâ partibus, etiam ex causâ onerosâ initi habere; nec illas etiam ex eo quod dictus Odoardus, aut alii quicumque in praemissis interesse habentes, seu habere praetendentes, ad hoc vocati et auditi non fuerint, aut aliâs quovis etiam enormis vel enormissimae laesionis praetextu, occasione, vel causâ, etiam gravissimâ et urgentissimâ, ac de necessitate exprimentâ) revocari, nec (etiam pro eo quod dicti officii pretium iuxta currentem illius valorem praestitum vel solutum¹,

¹ Vide annon desint verba non fuerit (R. T.).

aut ex aliâ quacumque causâ) de subreptionis, vel obreptionis seu nullitatis vitio, vel intentionis nostrae, aut alio quocumque defectu notari, neque propterea, seu aliâs, ad viam iuris reduci posse;

§ 7. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam camerarium, et eiusdem camerae praesidentes et clericos (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 8. Non obstantibus, quatenus opus sit, nostrâ de non tollendo iure quaesito, aliisque quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non Urbis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVI iulii MDCXXI, pontificatus nostri anno I¹.

Dat. die 16 iulii 1621, pontif. an. I.

XXI.

Confirmatio litterarum Nicolai V, Sixti IV et Clementis VII, quibus universitas studii generalis Trevirensis erigitur, concessisque privilegiis nonnullis, ei beneficia aliqua ecclesiastica uniuntur².

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Universalis Ecclesiae regimini, nullo licet merito nostro, divinâ dispensatione

¹ Aliam de hoc notario Constitutionem Pii V vide infra sub data VII decembris MDCXXI (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

Decretum irritans.

Derogatio contrariorum.

praepositi, inter caeteras pastoralis sollicitudinis nostrae curas illam sedulo amplectimur, per quam litterarum studia propagantur, studiorumque generalium collegia et universitates, ad divini nominis laudem et gloriam, animarumque salutem instituta, maioribus in dies proficiant incrementis, ac propterea iis, quae a Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, collegiis et universitatibus huiusmodi concessa et indulta sunt, ut firma et illibata perpetuo subsistant, libenter, eum a nobis petitur, apostolicae confirmationis robur adicimus, prout conspicimus salubriter in Domino expedire.

§ 1. Aliâs siquidem a felicis recordationis Nicolao V, Sixto IV et Clemente VII Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet:

§ 2. *Nicolaus Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.* Inter ceteras felicitates, quas mortalis homo in hac labili vitâ ex domo Dei nancisci potest, ea non in ultimis computari meretur, quod per assiduum studium adipisci valet scientiae margaritam, quae bene, beateque vivendi viam praebet, ac peritum ab immerito, sui preciositate, longe facit excellere et similem Deo reddidit. Hoc praeterea illum ad mundi arcana cognoscenda dilucide introducit, suffragatur indoctis, et in infimo loco natos evehit in sublimes. Et propterea Sedes Apostolica, rerum spiritualium et etiam temporalium provida ministratrix, liberalitatis honestae circumspecta distributrix, et cuiusvis commendabilis exercitii perpetua et constans adiutrix, ut eo facilius homines ad tam excelsum humanae conditionis fastigium acquirendum et acquisitum in alios transfundendum semper cum augmento quaesiti inducantur¹ (cum aliarum rerum distributio massam minuat,

¹ Perperam edit. Main. legit *indicantur* (R. T.).

scientiae vero communicatio quanto in plures diffunditur, tanto semper augeatur et crescat), Sedes, inquam, Apostolica illos hortatur, eis loca praeparat, illos iuvat et fovet, ac favoribus prosequitur gratiosis. Cum itaque, sicut accepimus, venerabilis frater noster Iacobus de Sinch archiepiscopus Trevirensis, et prout etiam dilectus filius noster Arnoldus Heymerici de Clinis litterarum apostolicarum abbreviator et ipsius archiepiscopi secretarius ac in Romanâ curiâ procurator nobis retulit, idem archiepiscopus, non solum ad reipublicae, ac incolarum terrarum sibi subiectarum, sed etiam aliarum mundi partium utilitatem et prosperitatem intendens, in eius civitate Trevirensi tamquam loco insigniori et magis ad hoc accommodo et idoneo, in quo aëris viget temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanum pertinentium copia reperitur, desideret plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licitâ facultate, ut ibidem fides catholica dilatetur, erudiantur simplices, aequitas servetur iudicii, vigeat ratio, illuminentur mentes, et intellectus hominum illustrentur; nos, praemissa ac etiam eximiam devotionis sinceritatem, quam dictus archiepiscopus ad nos et Romanam gerit Ecclesiam, attente considerantes¹, suumque laudabile propositum in Domino plurimum commendantes, ferventi studio ducimur, quod civitas ipsa scientiarum muniat honoribus, ita ut viros producat consilii maturitate conspicuos, virtutum pollentes ornatibus, et diversarum facultatum dignitatibus eruditos, sitque inibi scientiarum fons irriguus, de cuius plenitudine hauriant universi litterarum cupientes imbui documentis. His igitur omnibus, et praesertim idoneitate dictae civitatis, quae etiam, ut accepimus, ad multiplicanda

¹ Erronee ibid. legitur *considerantem* (R. T.).

Summorum Pontificum litteras de Trevirensi universitate recenset.

Litterae Nicolai Papa V quibus Trevirensis universitas erigitur, eisque nonnulla privilegia conceduntur.

Prooemium.

sanctae doctrinae semina, et germina salutaria producenda, valde accomoda existit, diligenti examinatione pensatis, ac ipsius archiepiscopi in hac parte supplicationibus inclinatis, ad laudem Domini nominis¹, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, in eâdem civitate studium generale erigimus: ac statuimus et ordinamus, quod illud inibi perpetuis temporibus vigeat, tam in theologia et iure canonico ac civili, quam in quavis aliâ licitâ facultate: quodque legentes et studentes ibidem omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, honoribus, exemptionibus et immunitatibus, etiam per viam et modum perpetuarum conservatoriarum, sub quibusvis modis et formis, concessis magistris, doctoribus, ac studentibus commorantibus sive residentibus in studio generali Coloniensi, gaudeant et utantur: quodque illi, qui processu temporis bravium meruerint² in facultate illâ, in qua studuerint, obtinere, ac docendi licentiam, ut alios erudire valeant, necnon magisterii seu doctoratus honorem petierint eis largiri, per doctorem seu doctores, magistrum seu magistros facultatis eiusdem, in qua examinatio fienda fuerit, archiepiscopo Trevirensi pro tempore existenti, et, Trevirensi ecclesiâ pastoris solatio destitutâ, vicario seu officiali in spiritualibus dilectorum filiorum capituli Trevirensis praesententur. Qui quidem archiepiscopus, vel vicarius seu officialis, aliis doctoribus et magistris in eâdem facultate ibidem tunc legentibus convocatis, promovendos eosdem in his, quae ad magisterii seu doctoratus honorem quomodolibet requiruntur, per se, vel aliam, iuxta modum seu consuetudinem in talibus in dicto studio Coloniensi servari solitos, examinare

¹ Vel potius *divini nominis*, ut in seqq. constit. (n. r.).

² Edit. Main. legit *meruerunt* (n. r.).

studeat¹ diligenter, eisque, si ad hoc sufficientes et idonei reperti fuerint, huiusmodi licentiam tribuat et doctoratus, seu magisterii impendat honorem; illi vero, qui in eodem studio civitatis eiusdem examinati et approbati fuerint, ac docendi licentiam et honorem huiusmodi obtinuerint, ut praefertur, ex nunc, absque aliis examinatione et approbatione, deinceps docendi, regendi et legendi, tam in civitate quam singulis aliis studiis, in quibus regere² vel docere voluerint, plenam et liberam habeant facultatem. Praeterea, ut ipsorum magistrorum, doctorum et scholarium dispendiis obvietur, praefato et pro tempore existenti archiepiscopo Trevirensi, ac dilectis filiis abbati monasterii sancti Matthiae extra muros Trevirenses et praeposito Trevirensi necnon Metensis et sancti Florini Confluentiae Trevirensis diocesis decanis ecclesiarum, ac priori domus sancti Albani extra dictos muros Trevirenses Carthusiensis Ordinis, mandamus, quatenus ipsi, vel duo, vel unus eorum, per se, vel alium, seu alios, etiamsi sint extra loca in quibus deputati sint, praefatis magistris, doctoribus et scholaribus efficacis defensionis praesidio assistentes, non permittant eos contra huiusmodi privilegia, exemptiones et immunitates, vel super eorum bonis, rebus et iuribus quibuscumque indebite molestari, vel eis damna seu gravamina aut iniurias irrogari, facturi dictis magistris, doctoribus et scholaribus, cum ab eis, vel procuratoribus suis, aut eorum aliquo fuerint requisiti, de praedictis et quibuslibet molestiis, iniuriis, vel damnis praesentibus et futuris (in his videlicet, quae iudicalem requirunt indaginem, summarie et de plano sine strepitu et figurâ iudicii; in aliis vero, prout qualitas ne-

¹ Edit. Main. legit *studeant* (n. r.).

² Infra in loco parallelo Const. Clem. VII est *legere* (n. r.).

gotiorum exegerit) iustitiae complementum; occupatores, detentores, praesumptores, molestatores et iniuriatores, nec non contradictores quoslibet et rebelles, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis, extiterint, quodcumque et quotiescumque expedire viderint, auctoritate nostrâ per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri, illâ praesertim, quae incipit *Statutum*, quod circa iudices, ac de duabus dietis in concilio generali, quodque conservatores de aliis, quam de manifestis iniuriis et violentiis, et aliis quae iudicalem requirunt indaginem poenis in eos, si secus egerint, et in id procuratores adiectis se nullatenus intromittant¹, ac nostris et aliis apostolicis constitutionibus contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eâdem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, et indulgentiis, et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in litteris nostris mentio specialis. Ceterum volumus, et apostolicâ auctoritate decernimus, quod quilibet ipsorum per nos deputatorum conservatorum prosequi valeat articulum etiam per aliam inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento praepeditus, quodque a datâ praesentium sit eis et cuilibet ip-

¹ Menda corrigat lector sciens (n. r.).

sorum in praemissis omnibus et singulis, coeptis et non coeptis, praesentibus et futuris, perpetuata potestas et iurisdictio attributa, ut eo vigore, eâque firmitate, in praemissis omnibus, coeptis et non coeptis, praesentibus et futuris, et pro illis procedere, ac si praedicta omnia et singula coram eis coepta fuerint, stent, et iurisdictio eorum et cuiuslibet ipsorum in praedictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata, legitime existere, constitutione praedictâ super conservatoribus, et aliâ qualibet in contrarium editâ non obstante. Et insuper ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari: praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae erectionis, statuti, ordinationis, mandati, voluntatis et constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae, apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae MCDLIV, quarto nonas februarii, pontificatus nostri anno VIII.

§ 3. *Nicolaus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.* Romanum decet Pontificem sic salubriter providere, quod litterarum studia viris litteratis decorentur, ut per eorum doctrinam optati fructus in Ecclesiâ Dei possint suo tempore provenire. Nuper siquidem, per nos accepto, quod venerabilis frater noster Iacobus de Serich archiepiscopus Trevirensis, non solum ad reipublicae ac incolarum terrarum sibi subiectarum, sed etiam ad aliarum mundi partium utilitatem et prosperitatem intendens, in eius civitate Trevirensi, tamquam loco insigniori et magis ad hoc accom-

Altera eiusdem Nicolai Constitutio, qua praedictae universitati sex canonicatus et tres parochiales ecclesiae addicuntur.

modo et idoneo, in quo aëris viget temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanarum pertinentium copia reperitur, desiderabat plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licitâ facultate, ut ibidem fides catholica dilataretur, erudirentur simplices, aequitas servaretur iudicii, vigeret ratio, illuminarentur mentes, et intellectus hominum illustrarentur; nos, praemissa, ac etiam eximiam devotionis sinceritatem, quam dictus archiepiscopus ad nos et Romanam gerit Ecclesiam, attente considerantes, suumque laudabile propositum in Domino plurimum commendantes, ferventi studio ducti fuimus, quod civitas ipsa scientiarum muniretur honoribus, itaut viros produceret consilii maturitate conspicuos; praefatique archiepiscopi in eâ parte supplicationibus inclinati, ac etiam dilecto filio nostro Arnolde Heymerici de Clibis litterarum apostolicarum abbreviatore et ipsius archiepiscopi secretario ac in Romanâ curiâ procuratore apud nos non mediocriter sollicitante, ad laudem divini nominis, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ in eadem civitate studium generale ereximus, ac statuimus et ordinavimus, quod illud inibi perpetuis temporibus vigeret, tam in theologiâ ac iure canonico et civili, quam in quavis aliâ licitâ facultate, prout in aliis nostris inde confectis litteris plenius continetur. Cupientes igitur, ut doctores et magistri in eodem studio manuteneri ac statum suum decenter tenere possint, eiusdem archiepiscopi etiam in hac parte supplicationibus inclinati, ac dicto Arnolde id apud nos incessabiliter promovente, sex canonicatus, et totidem praebendas, ac etiam tres parochiales ecclesias, vel earum perpetuas vicarias, ad ipsius archiepiscopi, seu quorumcumque aliorum collatorum vel collatricum, secularium seu regularium, eiusdem civitatis ac dioece-

sis Trevirensis, communiter vel divisim, pertinentes, quos et quas idem archiepiscopus duxerit nominandos seu nominandas, universitati dicti studii Trevirensi auctoritate apostolicâ tenore praesentium perpetuo incorporamus, annectimus et unimus; ita quod simul vel successive cedentibus vel decedentibus aliquibus ex canonicis ecclesiarum, in quibus ipsi canonicatus et praebendae fuerint, seu suas inibi praebendas¹, ac rectoribus parochialium ecclesiarum huiusmodi, aut ipsas parochiales ecclesias aliâs quomodolibet dimittentibus, liceat rectori dicti studii Trevirensis pro tempore existenti (si illos et illas per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum acceptandos et acceptandas duxerit) per se, vel alium, seu alios, canonicatum et praebendarum ac parochialium ecclesiarum huiusmodi corporalem possessionem auctoritate propriâ libere apprehendere, ac illorum et illarum fructus, redditus et proventus in doctorum et magistrorum legentium huiusmodi usus, utilitatemque convertere, et perpetuo retinere, Dioecesani loci et cuiuscumque alterius super hoc licentiâ minime requisitâ. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam per nos editis, illâ praesertim, per quam voluimus, quod semper uniones committantur ad partes, onerando conscientias illorum quibus committuntur, et quod tam uniendorum, quam illorum, quibus uniri petitur, beneficiorum fructus exprimantur, alioquin unio non valeat, cui hac vice dumtaxat derogamus; necnon statutis et consuetudinibus ecclesiarum, in quibus canonicatus et praebendae huiusmodi forsâ fuerint, iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, contrariis quibuscumque: aut si aliqui

¹ Subintellige *dimittentibus* quod postea sequitur (R. T.).

apostolicâ vel aliâ quavis auctoritate, in dictis ecclesiis in canonicos sint recepti, vel, ut recipiantur, insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis dictarum ecclesiarum, ac huiusmodi, speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus, generales Apostolicae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eos ad inhibitionem, reservationem, et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum; quas quidem litteras (etiamsi motu proprio et ex certâ scientiâ, et cum quibusvis praerogativis et declarationibus, etiam ad instar nonnullorum familiarium nostrorum in certo libro cancellariae apostolicae descriptorum, et aliis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, vel aliâs effectui praesentium quomodolibet obviantibus, seu praeiudicantibus, etiamsi de illis specialis et expressa mentio praesentibus habenda foret), necnon processus habitos per easdem, et inde sequuta quaecumque, ad praedictos uniendos canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias volumus non extendi; sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem canonicatum et praebendarum aut beneficiorum aliorum, praeiudicium generari; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus eorum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumcumque¹ totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Volumus autem, quod propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi divinus cultus in dictis ecclesiis non diminuatur, nec animarum cura in eisdem parochialibus ecclesiis negligatur, sed illarum ac canonicatum et praebendarum huiusmodi et consueta

¹ Edit. Main. legit *quorumcumque* (R. T.).

onera congrue supportentur. Et insuper ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae incorporationis, annexionis, unionis, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MCDIV, pridie idus februarii, pontificatus nostri anno VIII.

§ 4. *Sixtus Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.* In supremâ dignitatis specula, licet inmeriti, divinâ dispositione constituti, ad universas fidelium regiones, earumque profectus et comoda, tamquam universalis gregis dominici², pastoralis speculationis aciem extendentes, fidelibus ipsis ad quaerenda litterarum studia, per quae divini nominis gloria, fideique catholicae cultus protenditur, iustitia colitur, tam publica quam privata res utiliter geritur, omnisque prosperitas humanae conditionis augetur, libenter favores impendimus, et opportunae commoditatis auxilia, cum a nobis petitur, liberaliter impartimur, et his, quae propterea processisse noscuntur, ut firma perpetuo et illibata persistant, apostolici muniminis adiicimus firmitatem. Dudum siquidem, felicis recordationis Nicolao Papae V praedecessori nostro exposito, quod bonae memoriae Iacobus archiepiscopus Trevirensis, non solum ad reipublicae ac incolarum terrarum sibi subiectarum, sed etiam ad aliarum mundi partium utilitatem et prosperitatem intendens, in eius civitate Trevirensi, tamquam in loco insigniori et magis ad hoc

¹ Videretur addenda vox *pastor* (R. T.).

² Vocem *quod* hic delemus (R. T.).

Sixtus IV litteras quibus designantur canonicatus et parochiae eidem universitati uniendae.

accomodo et idoneo, in quo aëris viget temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanum pertinentium copia reperitur, desiderabat plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licita facultate, ut ibidem fides catholica dilataretur, erudirentur simplices, aequitas servaretur, iudicii vigeret ratio, illuminarentur mentes, et intellectus hominum illustrarentur; idem praedecessor praemissa, ac etiam eximiam devotionis sinceritatem, quam dictus Iacobus archiepiscopus ad Romanam gerebat Ecclesiam, attente considerans, ac suum laudabile propositum² in Domino plurimum commendans, ferventi studio ductus, quod civitas ipsa scientiarum muniretur honoribus, ita ut viros produceret consilii maturitate conspicuos, praefati Iacobi archiepiscopi in eâ parte supplicationibus inclinatus, ad laudem divini nominis, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ in eadem civitate studium generale erexit; ac statuit et ordinavit, quod illud inibi perpetuis temporibus vigeret, tam in theologiâ ac iure canonico et civili, quam in quavis aliâ licita facultate, prout in litteris ipsius praedecessoris inde confectis plenius continetur. Quare pro parte tam venerabilis fratris nostri Ioannis archiepiscopi Trevirensis, quam dilectorum filiorum universorum doctorum, magistrorum, et scholarium universitatis dicti studii (assentientium, quod praefatus Nicolaus praedecessor sex canonicatus, et totidem praebendas, ac tres parochiales ecclesias, vel earum perpetuas vicarias ad ipsius Iacobi archiepiscopi, seu quorumcumque collatorum et collatricum dictae civitatis et Trevirensis diocesis collationem, provisionem, praesentationem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel divisim, pertinentes, uni-

¹ Edit. Main. legit *praepositum* (n. r.).

versitati studii huiusmodi per alias suas litteras perpetuo univit, et quod unio ipsa effectum consequuta non extilit) nobis fuit humiliter supplicatum, ut erectioni, statuto et ordinationi praedictis, pro illorum subsistentiâ firmiori, robur apostolicae confirmationis adicere; et, ut doctores et magistri praedicti lectionibus intendere et onera eius incumbentia supportare commodius possint, in singulis sancti Simeonis Trevirensis, et sancti Florini, et sancti Castoris in Confluentia, ac in Munstermeinfeldt, et in Dichirchensi, ac in Palatiolo ecclesiis, unum canonicatum et unam praebendam primo vacaturos, necnon in Andernach, et Diedehoffen, et Epternach dictae diocesis, et sancti Laurentii, et sancti Gaugolffi Trevirensis parochiales ecclesias, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, sub onere legendi in universitate huiusmodi, illis per archiepiscopum Trevirensis pro tempore existentem adiciendo, dictae universitati pro illius doctoribus et magistris dumtaxat perpetuo unire, annectere et incorporare, eosque ex tunc per doctores et magistros praedictos, quibus de illorum fructibus, redditibus et proventibus respondeatur, regi facere, mandare, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem, secundum communem existimationem, tam beneficii uniendi, quam illius, cui uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interest, universitatis, canonicatum, et praebendarum, ac parochialium ecclesiarum huiusmodi veros valores annuos praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, erectionem, statutum et ordinationem praedicta, ac omnia et singula in dictis

prioribus litteris contenta, ac promotiones in quavis facultate in ipsâ universitate rite factas, et inde sequuta quaecumque, auctoritate apostolicâ praedictâ, tenore praesentium, approbamus, et plenum firmitatis robur obtinere decernimus, suppletentes omnes et singulos defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem; necnon canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias huiusmodi, cum omnibus iuribus et pertinentiis supradictis, universitati dicti studii, eisdem⁴ auctoritate et tenore, perpetuo unimus, annectimus et incorporamus; ita quod liceat rectori dictae universitatis ipsorum canonicatum, et praebendarum, ac parochialium ecclesiarum, cum illos simul vel successive per cessum, vel decessum, seu dimissionem, aut alias vacare contigerit, per se, vel alium, seu alios, corporalem possessionem auctoritate propriâ libere apprehendere, ac ipsis rectori et universitati illos ex tunc per doctores et magistros praedictos, quibus de illorum fructibus, redditibus et proventibus praedictis respondeatur, regi facere (servatis tamen congruis portionibus pro perpetuis vicariis dictarum parochialium ecclesiarum, de quibus commode sustentari, episcopalia iura solvere, et alia eius incumbentia onera supportare possint), cuiuscumque super hoc licentiâ minime requisitâ. Non obstantibus voluntate praedicta, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis et consuetudinibus collegiatarum ecclesiarum praedictarum, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuscumque; aut si aliqui apostolicâ vel aliâ quavis auctoritate in dictis collegiatis ecclesiis in canonicos sint recepti, vel, ut recipiantur, insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis dictarum ecclesiarum collegiatarum, ac huiusmodi

¹ Edit. Main. legit *eiusdem* (n. r.).

speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis generales, praedictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, et decretum, vel alias quomodolibet sit processum; quas quidem litteras, necnon processus habitos per easdem, et inde sequuta quaecumque, ad praedictos canonicatus, et praebendas, ac parochiales ecclesias volumus non extendi; sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem canonicatum et praebendarum aut beneficiorum aliorum, praeiudicium generari; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Et insuper doctoribus et magistris praedictis, per rectorem et universitatem huiusmodi pro tempore ad tenendum et regendum canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias huiusmodi deputatis, quod ad solutionem aliquarum pecuniarum pro eorum receptione ad illos, et ad servandum annos expectantiae, et residendum, ac solutionem primorum fructuum, et ad alia onera, quemadmodum in aliis universitatibus illarum partium, minime teneantur; et ab oneribus huiusmodi sint liberi et immunes; ac ipsi universitati, quod omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, concessionibus et favoribus, quibus Coloniensis et aliae universitates studiorum illarum partium gaudent et utuntur, uti et gaudere valeat¹; necnon rectori et universitati praedictis, quod personas a iure prohibitas ad audiendum leges admittere possint, felicis recordationis Honorii Papae III, etiam praec-

¹ Edit. Main. legit *valeant* (n. r.).

decessoris nostri, et quibuscumque aliis apostolicis constitutionibus in contrarium editis, non obstantibus, auctoritate apostolicâ praedictâ, tenore praesentium, indulgemus. Volumus autem, quod propter uniones huiusmodi, si effectum sortiantur, ipsorum canonicatum et praebendarum consueta onera congrue supportentur. Praeterea ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, constitutionis, suppletionis, unionis, annexionis, incorporationis, voluntatis, indulti et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MCDLXXIV, septimo kalendas iunii, pontificatus nostri anno III.

Constitutio Clementis VII, praecedentes confirmans, nonnullas etiam addit gratias ac declarationes.

§ 5. *Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.* Quoniam per litterarum studia christifideles bonis moribus, virtutibusque ornantur, et in illis studiosi caelicuo¹ quodam rore respersi sapientiae et intellectus spiritum nacti non solum rebus gerendis bonum exitum parant, saepe etiam cunctis opem praestant consilii sanioris, et per eos fides catholica roboratur; dignum duximus his, quae in favorem studiorum huiusmodi a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris processerunt, ut firma perpetuo et illibata, ac inconcussa persistent, robor nostrae probationis adiacere, ac etiam eisdem studiis insistentes gratiis uberioribus decorare. Dudum siquidem felicitis recordationis Nicolao Papae V praedecessori nostro pro parte bonae memoriae Iacobi archiepiscopi Trevirensis exposito, quod

¹ Vel caelico vel caeliftuo legendum (R. T.).

dictus Iacobus archiepiscopus, dum in humanis ageret, non solum ad reipublicae ac incolarum terrarum sibi subiectarum, sed etiam ad aliarum mundi partium utilitatem et prosperitatem intendens, in eius civitate Trevirensi, tamquam in loco insigniori et magis ad hoc accommodo et idoneo, in quo aëris vigeat temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanum pertinentium copia reperitur, desiderabat plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licitâ facultate, ut ibidem fides catholica dilataretur, erudirentur simplices, aequitas servaretur iudicii, vigeret ratio, illuminarentur mentes, intellectus hominum illustrarentur; idem Nicolaus praedecessor, praemissa¹ et etiam eximia sinceritatis devotionem, quam dictus Iacobus archiepiscopus ad Romanam gerebat Ecclesiam, attente considerans, ac suum laudabile propositum in Domino plurimum commendans, ferventi studio ductus, quod civitas ipsa scientiarum muniretur honoribus, ita ut viros produceret consilii maturitate conspicuos, praefati Iacobi archiepiscopi in eâ parte supplicationibus inclinatus, ad laudem divini nominis, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ, in eadem civitate studium generale erexit; ac statuit et ordinavit, quod illud inibi perpetuis vigeret temporibus, tam in theologiâ ac iure canonico et civili, quam in quavis aliâ licitâ facultate; quodque legentes et studentes ibidem omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, honoribus, exemptionibus et immunitatibus, etiam per viam et modum perpetuarum conservatoriarum, sub quibusvis modis et formis concessis magistris, doctoribus et studentibus commorantibus et residentibus in studio generali Coloniensi, gauderent et uterentur; quodque illi, qui processu temporis bravium

¹ Male edit. Main. legit *praemissis* (R. T.).

mererentur in facultate illâ, in qua studuissent, obtinere, ac docendi licentiam, ut alios erudire valeant, nec non magisterii et doctoratus honorem peterent eis largiri, per doctorem seu doctores, per magistrum seu magistros facultatis eiusdem, in qua examinatio fienda foret, archiepiscopo Trevirensi pro tempore existenti, et, Trevirensi ecclesiâ pastorum solatio destitutâ, vicario seu officiali in spiritualibus dilectorum filiorum¹ praesentarentur; qui quidem archiepiscopus, vel vicarius, seu officialis, aliis doctoribus et magistris in eadem facultate ibidem tunc legentibus convocatis, promovendos eosdem in his quae ad magisterii seu doctoratus honorem quemlibet requiruntur, per se, vel alium, iuxta modum seu consuetudinem in talibus in dicto studio Coloniensi servari solitam, examinare studeret², qui eis doctoratus seu magisterii honorem impenderent: illi vero, qui in eodem studio civitatis eiusdem examinati et approbati essent, ac docendi licentiam et honorem huiusmodi obtinuissent, ut praefertur, et tunc³, absque aliis examinatione et approbatione, deinceps docendi, regendi et legendi, tam in dictâ civitate, quam singulis aliis studiis, in quibus legere vel docere vellent, plenam et liberam haberent facultatem. Et deinde idem Nicolaus praedecessor, cupiens ut doctores et magistri in eodem studio manerent et statum suum decenter tenere possint, eiusdem Iacobi archiepiscopi supplicationibus inclinatus, sex canonicatus, et totidem praebendas, ac tres parochiales ecclesias, vel earum perpetuas vicarias, ad ipsius Iacobi archiepiscopi, seu quorumcumque aliorum collatorum et collatricum Trevirensis civitatis et dioecesis collationem, provisio-

¹ Adde capituli Trevirensis, ut pag. 560 a (R. T.).

² Edit. Main. legit *studerent* (R. T.).

³ Vel potius lege *ex tunc* (R. T.).

nem, praesentationem, nominationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel divisim, pertinentes, universitati studii Trevirensis huiusmodi perpetuo univit, annexuit, et incorporavit. Et successive piae memoriae Sixtus PP. IV, ad supplicationem bonae memoriae Iohannis archiepiscopi Trevirensis, et universorum doctorum, magistrorum et scholarium universitatis studii Trevirensis huiusmodi, asserentium unionem praedictam tunc effectum consequutam non fuisse, erectionem, statutum et ordinatum praedicta, ac omnia et singula in litteris dicti Nicolai praedecessoris contenta, nec non promotiones in quavis facultate in ipsâ universitate Trevirensi rite factas, et inde sequuta quaecumque, approbavit, et plenum firmitatis robor obtinere decrevit, supplens omnes et singulos defectus, si qui forsitan intervenissent in eisdem: nec non in singulis sancti Simeonis Trevirensis, et sancti Florini, et sancti Castoris in Confluentia, et in monasterio Menfeldt, Aindierichen, ac in Palatiolo ecclesiis unum canonicatum et unam praebendam primo vacaturas¹, nec non in Andernach, Diedenhofren et Epsernach dictae dioecesis, ac sancti Laurentii et sancti Gandolffi Trevirensis parochiales ecclesias, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, dictae universitati Trevirensi pro illius doctoribus et magistris dumtaxat (reservatis tamen congruis portionibus pro perpetuis vicariis dictarum ecclesiarum parochialium) perpetuo univit, annexuit et incorporavit. Et insuper doctoribus et magistris, per dictam universitatem et illius pro tempore rectorem ad tenendum et regendum canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias huiusmodi deputatis, quod ad solutionem aliquarum pecuniarum pro eorum receptione ad illos, et

¹ Potius *vacatura*: supra pag. 564 b legitur *vacaturos* (R. T.).

ad servandum annos expectantes, et residendum, ac solutionem primorum fructuum, et alia onera, quemadmodum in aliis universitatibus illarum partium, minime tenerentur, et ab oneribus huiusmodi essent liberi et immunes; ipsique universitati Trevirensi, quod omnibus et singulis libertatibus, privilegiis et immunitatibus, gratiis, concessionibus et favoribus, quibus nedum Coloniensis sed etiam aliae universitates studiorum illarum partium gaudebant et utebantur, uti et gaudere valeret¹; nec non rectori et universitati Trevirensi praedictis, quod personas a iure prohibitas ad audiendum leges admittere possent², auctoritate apostolica indulgit, prout in singulis Nicolai et Sixti praedecessorum praedictorum desuper confectis litteris (in quibus, videlicet Sixti praedecessoris, quod dicta ecclesia in Diedenoffen dictae dioecesis erat³ expressum) plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte tam venerabilis fratris nostri Ioannis moderni archiepiscopi Trevirensis quam dilectorum filiorum universorum doctorum, magistrorum et scholarum dicti studii Trevirensis petitio continebat, dicta ecclesia in Diedenoffen non Trevirensis praedictae, sed Metensis dioecesis existit, et propterea praefatus Ioannes modernus archiepiscopus Trevirensis, ac universi doctores, magistri et scholares dicti studii Trevirensis dubitent, litteras Sixti praedecessoris huiusmodi de subreptionis vitio notari, illarumque effectum frustrari posse tempore procedente; quare pro parte dictorum Ioannis moderni archiepiscopi, ac universorum doctorum, magistrorum et scholarum dicti studii Trevirensis (asserentium unionem, annexionem et incorporationem per Sixtum praedecessorem huiusmodi

concessas solum quo ad sancti Simeonis et sancti Castoris ecclesiarum canonicatus et praebendas, et ad sancti Laurentii et sancti Gandolphi et in Epternach parochiales ecclesias praedictas effectum habuisse) nobis fuit humiliter supplicatum, ut singulas dictarum Nicolai et Sixti praedecessorum litteras praedictas, ac omnia et singula in eis contenta approbare et innovare, ac perpetuae firmitatis robur obtinere decernere; nec non unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, quoad ea in quibus nondum effectum sortita fuerunt, adversus quascumque constitutionum, unionum, annexionum, et incorporationum effectum non sortitarum revocatorias, quae tam a nobis et Sede Apostolica, quam a Nicolao et Sixto et quibuscumque aliis Romanis Pontificibus etiam praedecessoribus nostris hactenus emanarunt, pro manutentione dicti studii Trevirensis, in pristinum et in eum statum, in quo ante constitutionum revocatorias ipsas erant, plenarie restituere et reintegrare, et alias revalidare, et etiam de novo concedere; nec non, pro uberiori doctorum et magistrorum praedictorum sustentatione, ad unum ex canonicatibus et unam ex praebendis singularum sancti Paulini extra muros Trevirensis in Lymburgh dioecesis, beatae Mariae Wesalia in Wetzflavia in Cardona, in Longwiono, et in Ivodio¹ dictae Trevirensis dioecesis ecclesiarum primo vacaturis extendere et ampliare; ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur (qui dudum inter alia volumus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem, secundum communem aestimationem, tam beneficii unniendi, quam illius, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper

¹ Edit. Main. legit *valerent* (R. T.).

² Edit. Main. habet *possint* (R. T.).

³ Haec supplendum videretur vox *fuit* (R. T.).

¹ De rectitudine nominum propriorum fidem facere non possumus (R. T.).

in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interest, et idem volumus observari in confirmatione unionum iam factarum) praefatis Ioanni archiepiscopo, doctoribus, magistris et scholaribus, ne litterae Sixti praedecessoris huiusmodi frustrarentur effectum¹, providere volentes, ipsosque Ioannem archiepiscopum, doctores, magistros et scholares dicti studii Trevirensis, et eorum singulos a quibusque excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, ac singulorum, tam priorum quam posteriorum, canonicatum, et praebendarum, et parochialium ecclesiarum praedictorum fructuum, reddituum et proventuum veros annuos valores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, volumus, et apostolica auctoritate concedimus, quod litterae Sixti praedecessoris huiusmodi, et processus habitus per easdem litteras, nec non unio et annexio et incorporatio praedictae, et inde sequuta quaecumque, a data praesentium valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant in omnibus et per omnia (perinde ac si eisdem litteris dicti praedecessoris, quod dicta ecclesia de Diedenoffen non Trevirensis, imo quod Metensis dioecesis² praedictae erat, expressum fuisset); nec non praedictas et singulas dicti Nicolai praedecessoris litteras, ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate apostolica praefata, tenore earundem praesentium, approbamus et innovamus, ac perpetuae firmitatis robur obtinere decernimus²; nec non unionem, annexionem et incorporationem praedictas, quoad ea in

¹ Edit. Main. legit *effectum* (R. T.).

² Edit. Main. legit *decrevimus* (R. T.).

quibus nondum effectum sortitae fuerunt, adversus dictas revocatoriasque ipsas in eum, in quo erant, statum plenarie restituimus et reintegramus, et alias revalidamus, ac cum omnibus et singulis in litteris praedecessoris Sixti huiusmodi contentis clausulis de novo concedimus; nec non, pro uberiori doctorum, magistrorumque praedictorum sustentatione, ad unum ex canonicatibus et unam ex praebendis singularum sancti Paulini extra muros Trevirensis in Lymburgh dioecesis, beatae Mariae in Wesalia in Wetzflavia in Cardona, in Longwiono, et in Ivodio, dictae Trevirensis dioecesis ecclesiarum¹ primo vacaturis, auctoritate apostolica et tenore praedictis², extendimus et ampliamus; ita quod liceat rectori dictae universitatis singularum, tam priorum quam posteriorum, canonicatum et praebendarum ac parochialium ecclesiarum praedictorum, cum illos et illas simul vel successive (etiam in aliquo ex mensibus ordinariis collatoribus per constitutiones nostras, vel alternativas, aut concordata principum nationis Germanicae, seu quaevis alia privilegia et indulta apostolica concessis) vacare contigerit, per se, vel alium, seu alios, corporalem possessionem propria auctoritate libere apprehendere, ac dictis parochialibus ecclesiis unitis per vicarios, per eum ad eius nutum ponendos et amovendos, deserviri, ac doctoribus et magistris praedictis de illarum fructibus, redditibus et proventibus, iuxta praefati Ioannis moderni archiepiscopi Trevirensis providam ordinationem desuper faciendam, responderi facere; nec non dictarum collegiarum ecclesiarum capitula de omnibus et singulis fructibus, redditibus et proventibus canonicatum et praebendarum unitorum huiusmodi (quotidianis distributionibus

¹ Perperam edit. Main. legit *ecclesiis* (R. T.).

² Pessime quoque ibi legitur *praedictarum* (R. T.).

dumtaxat exceptis), iuxta similem ordinationem eiusdem archiepiscopi pro tempore, inter doctores et magistrōs praedictos distribuendis statim post assequutionem possessionis canonicatum et praebendarum huiusmodi (etiam absque aliquā expectatione annorum carentiae, et statutorum solutione¹) eidem rectori respondere teneantur; et ad hoc per eundem Ioannem, eiusque successores archiepiscopos Trevirenses, per censuras ecclesiasticas, et alia iuris remedia, etiam inviti compelli possint, et debeant: quodque Ioannes archiepiscopus et successores praefati his omnibus superintendere; et ad eos singulorum ordinatio et correctio, emendatio et reformatio eorum, quae circa praemissa occurrere possint, iure ordinario spectare debeant; et (si dicta universitas, illiusque doctores, magistri et scholares in dicta civitate contra eorum constitutiones et privilegia a praefectis et gubernatoribus seu civibus et incolis dictae civitatis ullo unquam tempore indebite gravarentur, seu aliās minus civiliter tractarentur, ita quod Ioanni archiepiscopo et successoribus praefatis ex his vel aliis iustis causis et legitimis videretur studium commode in eadem civitate continuari non posse) quod ex tunc, durantibus causis huiusmodi, liceat eidem Ioanni archiepiscopo et successoribus suā ordinariā auctoritate, tam universitatem, quam omnes illi annexos fructus, redditus et proventus ubicumque consistentes, ad aliquod oppidum insigne dictae Trevirensis dioecesis toties quoties transferre, et ibidem quandiu iis placuerit et visum fuerit, continuare, auctoritate apostolicā et tenore praedictis, statuimus et ordinamus. Quodque unionem et annexionem et incorporationem sic revalidatas, illorumque extensionem et ampliationem praedictas, ad hoc ne de cetero sub aliquibus revocationibus vel suspen-

¹ Edit. Main. legit *solutionem* (R. T.).

sionibus in genere vel in specie, per nos et Sedem praedictam quomodolibet faciendis et edendis, comprehendantur, ex nunc vere et non fecte effectum sortitas, ipsique universitati plenum ius in re acquisitum fore, et eandem universitatem solam fructuum perceptionem expectare, ac privilegio constitutionis nostrae, et cancellariae apostolicae regulā de non tollendo ius quaesitum gaudere; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos aut subdelegatos, et S. R. E. cardinales, et causarum palatii apostolici auditores, in quavis instantiā, etiam primae et ulterioris appellationis, in romanā curiā vel extra eam sententiari, terminari, definiri et interpretari debere (sublatā eis, et eorum cuilibet quavis aliās, et aliter sententiandi, terminandi, definiendi et interpretandi facultate, potestate et auctoritate); et, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, fieri et attentari contigerit, irritum et inane decernimus. Non obstantibus priore voluntate nostrā, et aliis praemissis, ac in favorem dictorum Ordinariorum editis, et alternativis, et concordatis, et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et dictarum metropolitanarum vel collegiatarum ecclesiarum statutis et consuetudinibus, etiam de servando amicos, expectando et faciendo primam annualem, continuam, personalem residentiam, ac de solvendo certam pecuniae quantitatem, seu certa alia iura in primā receptione ad canonicatus et praebendas earundem collegiatarum ecclesiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, praefatis ordinariis et ecclesiis, earumque capitulis et personis, et per Nicolaum et Sixtum, et quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, etiam motu proprio, et ex certā scientiā, ac de apostolicae potestatis plenitudine,

etiam consistorialiter, et sub quibusvis verborum formis, et cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, fortioribus, efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam ad nullius instantiam et supplicationem concessis, ac per eos et nos, Sedemque praedictam, et iteratis vicibus, approbatis, innovatis et denuo etiam concessis. Quibus, ac statutis, alternativis, et concordatis, et aliis praedictis, etiamsi pro illorum omnium sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus plena et expressa, specialis, specifica et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales id importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliās in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, et derogatum esse volumus: necnon omnibus illis, quae in singulis litteris praedictis concessum fuit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, voluntatis, concessionis, decreti, approbationis, innovationis, restitutionis, reintegrationis, extensionis, ampliationis, statuti, ordinationis, derogationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXXXII, octavo idus octobris, pontificatus nostri anno IX.

Praedicta omnia confirmari petit archiepiscopus.

§ 6. Cum autem, sicut venerabilis frater Lotharius modernus archiepiscopus Trevirensis, S. R. I. princeps elector, nobis nuper exponi fecit, ipse, ut gregem sibi a Deo commissum in orthodoxā fide ac pace et tranquillitate melius conservare

possit, universitatem Trevirensis praedictam restaurare, ac omnibus liberalibus artibus, disciplinis et facultatibus instruere et reintegrare intendat; et propterea litteras praedictas, omniaque et singula in eis contenta apostolicae nostrae confirmationis robore communiri plurimum desideret:

§ 7. Nos, pio et laudabili dicti Lotharii archiepiscopi desiderio, quantum cum Domino possumus, annuere volentes, supplicationibus eiusdem nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, omnes et singulas Nicolai, Sixti et Clementis praedecessorum praedictorum litteras, omniaque et singula in eis contenta (exceptis tamen, quoad parochiales ecclesias praedictas, iis, quarum uniones, annexiones et incorporationes, ut praefertur, factae¹, effectum sortitae non sunt) apostolicā auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus.

§ 8. Decernentes, tam praeinsertas, quam praesentes litteras, et in eis contenta, ut praefertur, semper et perpetuo valida, firma et efficacia esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, dictaeque universitati, illiusque rectori et personis quibuscumque, quocumque nomine nuncupatis, in omnibus et per omnia plenissime suffragari debere; sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 9. Non obstantibus praemissis, ac omnibus illis, quae iidem praedecessores in suis litteris praedictis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

¹ Edit. Main. habet *facta* (R. T.).

Confirmat Gregorius.

Clausulae.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVII Iulii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 17 Iulii 1621, pontif. anno I.

XXII.

Regni Galliarum proceres sub excommunicationis poenâ admonet, ne rebellibus contra Ludovicum regem adhaereant, faveantque¹.

Gregorius Papa XV,

Universis et singulis principibus, ducibus, marchionibus, comitibus, aliisque regni Franciae proceribus, nobilibus et personis rebellium haereticorum parti adhaerentibus, seu illos sequentibus, aut auxilium et opem aut favorem quomodolibet ferentibus contra charissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Francorum regem christianissimum, spiritum consilii sanioris.

^{A laudibus Ludovici regis exordiens,}

§ 1. Postquam Dominus, in cuius manu sunt omnes fines terrae, et per quem reges regnant et legum conditores iusta decernunt, eundem Ludovicum regem sedere fecit in solio patris sui, et super florentissimum Franciae regnum adhuc puerum constituit, multis signis ostendit apposuisse erga eum cor suum, ut faceret illi magna, et exaltaret nomen suum per eum: siquidem dedit illi cor rectum, cor sapiens et intelligibile, cor diligens iustitiam et odio habens iniquitatem, multasque misericordias fecit cum eo, auferens bella de regno eius, et pacans illud in tempore opportuno, ut in pace et tranquillitate cresceret, et proficeret in sapientia et virtute coram se et hominibus, quemadmodum profecisse et proficere, benedicente Domino, in dies magis omnes sciunt, et laudant Deum caeli; apposuit enim manus suas ad fortia, et iustitiam

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

suam notam fecit omnibus nationibus, ita ut iustus praedicetur¹ et iusti nomine honorificetur.

§ 2. Cum vero omnes Franciae populi divinae bonitati gratias agere et Deum laudare deberent, quod talem rectorem et principem sibi dedisset, per quem ad optatam omnibus in Domino tranquillitatem et prosperitatem pervenire posse sperare liceret; nonnulli, qui in viâ veritatis non steterunt, sed aberrando a rectâ post vanitates et insanias falsas abierunt, haeresum diabolicâ fraude decepti, sicut Deum regem regum, ita et illum, qui per Deum regnat, posthabentes, patri suo diabolo auscultarunt, et pro eo ut diligerent tam pium iustumque regem, adversus eum cornua erexerunt, et arma impia sumentes, apertam rebellionem et bellum intestinum excitaverunt, quos tamen Ludovicus rex, divinâ pro eo pugnante dexterâ, sicut promeriti sunt, humiliare et prosternere feliciter cepit, et felicius² prosequitur, ac sperare in Domino licet brevi eos debellaturum, eorumque contritâ superbiâ, potestati suae subditurum: quod et nos, qui a Domino super gregem suum inserutabili divinae sapientiae consilio constituti sumus et intimo cordis affectu Ludovicum regem diligimus, a Domino postulamus et precamur.

§ 3. Verum, ut hoc praetermittere pro nostri officii debito non debemus, ita etiam, quantum cum Domino possumus, providere tenemur, ne unde auxilium Ludovico regi esse oportet, inde existat incommodum et detrimentum, hostibus vero robur et praesidium, divino honori contumelia, fidelibus scandalum, et animarum aeternae salutis dispendium: ipseque Ludovicus rex optimo iure conqueri possit, si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique, tu vero homo unani-

¹ Edit. Main. legit *praedicatur* (R. T.).

² Edit. Main. legit *felicitus* (R. T.).

^{Qui rebelles regni sui profigavit,}

^{Nonnullos tamen eis favere dolet.}

mis, et notus meus. Siquidem non sine gravi animi nostri molestiâ accepimus, non deesse ex catholicis regni Franciae, qui in his haereticorum motibus non solum a rege suo, ut ius et fas postulat, non stent, sed hostium iniquis partibus favere, iisque adhaerere non vereantur.

^{Quos ut ab iniquo resiliant proposito, admonens,}

§ 4. Quos idcirco nos paterno affectu enixe in Domino hortamur, ut memores officii sui, et fidei quam regi suo debent, memores divinorum mandatorum et iudiciorum, contristare desinant Ecclesiam Dei matrem suam, quae sine dolore audire non potest, filios suos cum impiis partem habere adversus principem suum, et adversus Deum ipsum: *qui enim potestati resistit, Deo resistit*; tantoque gravius, quod haereticis, et a grege Christi segregatis, favent et opitulantur: *quae enim societas luci et tenebris, aut Christo et Belial.* Quod si non odio religionis hoc fieri praetendant, intelligant non idcirco apud Deum excusari, cuius valde offenditur et irritatur maiestas, quoties, cum regiae maiestatis offensione, haereticis favetur. Itaque iterum eos in Domino hortamur et monemus, ac sub interminatione divini iudicii requirimus per viscera Domini nostri Iesu Christi, ante cuius tribunal omnes nos manifestari oportet, reddituri de factis propriis rationem, ut ad cor redeant, ac privatos¹ omisso bono publico non anteponant, divinae voluntati terrena desideria, publicae utilitati privata studia, regni tranquillitati discordiarum et bellorum civilium tempestates et procellas, iustitiae iniquitatem, Deo denique hominem², et propriae salutis aeternam damnationem, et haereticos deserentes, ad castra Domini et ad regem suum revertantur.

¹ Lege *privatum* nempe *bonum*, vel aliud legendum loco verbi quod sequitur *omisso* (R. T.).

² Edit. Main. habet *homini*, et perperam legit *iustitiae iniquitatem Deo, denique homini* (R. T.).

§ 5. Quod si indurato corde nostras huiusmodi paternas admonitiones et cohortationes parvipendentes, nostris huiusmodi mandatis, regique suo non obtemperaverint, sed per quindecim dies a praesentium intimatione, seu in loco infrascripto affixione, seu publicatione, quorum quinque pro primo, quinque pro secundo, et quinque pro tertio et ultimo ac peremptorio termino illis praefigimus et assignamus, non resipuerint, auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac nostrâ, eorum singulos anathematis vinculo innodamus, et innodatos decernimus et declaramus, a quo non nisi a nobis et Romano Pontifice, aut ab eo auctoritatem habente, praeterquam in mortis articulo, absolvi minime possint, aliasque poenas incurrere volumus a sacris canonibus haereticorum fautoribus impositas. Imposterum vero, ne quisquam similem excessum committere, et haereticis contra praedictum Ludovicum regem adhaerere, seu illis favorem, opem et auxilium vel consilium dare praesumat, sub similis excommunicationis, aliisque huiusmodi poenis ipso facto incurrendis, auctoritate praedictâ, tenore praesentium, interdicimus et prohibemus, non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque.

§ 6. Quia vero difficile foret, praesentes literas singulis eorum praesentari, et ad singula loca deferri ad quae oportet, volumus, ut illae in loco viciniore affixae et publicatae perinde omnes arceant et afficiant, ac si unicuique eorum personaliter intimatae fuissent; quodque, ut earum transumptis, etiam impressis, manu publici notarii, ac sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae obsignatis, eadem prorsus fides ubique gentium et locorum in iudicio et extra illud adhibeatur, quae eisdem originalibus litteris adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam

^{Eis, nisi resipuerint intra quindecim dies, excommunicationem sibi reservatam proponit.}

^{Praesentium transumpta publicanda;}

^{isique credendum.}

Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XI augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 11 augusti 1621, pontif. anno I.

XXIII.

Facultas episcopo Luceoriensi reservandi tria beneficia ecclesiastica in singulis Gnesnensi, Uladislaviensi, Posnaniensi, Plocensi, Cracoviensi, Warmiensi ecclesiis, personis per regem Poloniae nominandis¹.

Venerabili fratri
Andreae episcopo Luceoriensi

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Facultas de qua in rubrica.

§ 1. Ut charissimus in Christo filius noster Sigismundus Poloniae et Svetiae rex illustris personis in fide catholica et unione sanctae Romanae Ecclesiae persistentibus, aliasque sibi gratis et acceptis, sese nostram et huius sanctae Sedis operam benignum praestare possit, fraternitati tuae² beneficia ecclesiastica in singulis Gnesnensi, Uladislaviensi, Posnaniensi, Plocensi, Cracoviensi et Warmiensi ecclesiis, civitatibus vel dioecesium consistentia, etiamsi canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes et officia, ac dignitates ipsae in praedictis post pontificales maiores, aut aliis ecclesiis praedictarum civitatum vel dioecesium principales fuerint, et ad illas, necnon personatus, administrationes vel officia huiusmodi consueverint qui per electionem assumi, eisque cura etiam iurisdictionalis imminet animarum, illaque omnia dispositioni apostolicae specialiter, vel ex quavis causa (praeterquam ratione vacationis illorum apud Sedem

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Haec deest numerus, qui legitur in rubrica (R. T.).

praedictam, aut familiaritatis continuae commensalitatibus nostrae, seu alicuius sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis viventis, cuius consensus requirendus foret) generaliter reservata, vel ex generali reservatione apostolica affecta, et cuiuscumque annui valoris illorum fructus, redditus et proventus extiterint, ad collationem, provisionem, praesentationem, electionem seu quamvis aliam dispositionem venerabilium fratrum archiepiscopi Gnesnensis, necnon Uladislaviensis, Posnaniensis, Plocensis, Cracoviensis et Warmienses episcoporum, ac dilectorum filiorum capitulorum ecclesiarum praedictarum, communiter vel divisim pertinentia, vacantia ad praesens, aut simul vel successive (etiam in mensibus in quibus vacantium beneficiorum ecclesiasticorum dispositio per constitutiones apostolicas aut cancellariae apostolicae regulas nobis generaliter reservata existit) vacatura, singula videlicet singulis personis ecclesiasticis, clericali saltem caractere insignitis, et aliis idoneis, ac in fide catholica omni tempore constantibus, quas dictus Sigismundus rex duxerit nominandas (si quisque nominandorum, per se, vel procuratorem suum legitimum, infra unius mensis spatium, postquam vacatio huiusmodi innotuerit, beneficium vacans duxerit acceptandum), cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, auctoritate nostram apostolicam, hac vice dumtaxat specialiter reservandi; necnon archiepiscopo et episcopis ac capitulis praedictis, ne de beneficiis huiusmodi, si vacant, aut cum vacaverint, ut praefertur, disponere quoque modo praesumant, districtius inhibendi; necnon quidquid secus per praedictos aut alios quoscumque, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernendi;

§ 2. Et nihilominus singula beneficia praedicta, si vacant, aut cum vacaverint, ut praefertur, singulis personis nominandis praedictis, cum iuribus et pertinentiis

Facultas tum necessarium concessio.

huiusmodi ac plenitudine iuris canonici conferendi, et de illis etiam providendi; eosque seu eorum procuratores ipsorum nominibus in corporalem possessionem beneficiorum, iurium et pertinentiarum praedictorum inducendi, ac inductos defendendi; et easdem nominandas personas, vel pro eis procuratores praedictos ad praebendum huiusmodi, in singulis ecclesiis praedictis in canonicum et fratrem recipi, et stallo sibi in choro et loco in capitulo singularum ecclesiarum praedictarum cum dicti iuris plenitudine assignatis, necnon ad singula alia beneficia huiusmodi, ut moris est, admittendi, sibi que de illorum ac canonicatum et praebendarum praedictarum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi faciendi; ac contradictores quoslibet, dictam auctoritate nostram, appellatione postposita, compescendi; ceteraque in praemissis circa ea necessaria et opportuna faciendi et exequendi, plenam et liberam, auctoritate apostolica, tribuimus facultatem.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ipsarum ecclesiarum (iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliam roboratis) statutis et consuetudinibus contrariis quibuscumque: aut si aliqui apostolicam praedictam vel aliam quavis auctoritate in dictis ecclesiis in canonicos sint recepti, vel, ut recipiantur, insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis, aut dignitatibus, personatibus, administrationibus et officiis dictarum ecclesiarum speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetraverint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum, vel alias quomodolibet sit processum (quibus omnibus personas praedictas in assequutione canonicatum et praebendarum, dignitatum, administrationum, et officiorum et benefi-

ciorum huiusmodi volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assequutionem dignitatum, personatum, administrationum vel beneficiorum aliorum praedictorum generari); aut si archiepiscopo et episcopis ac capitulis praedictis communiter aut divisim ab eadem Sede indultum, quod ad receptionem vel praesentationem alicuius minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint; quodque de canonicatibus et praebendis, aut dignitatibus, personatibus, administrationibus vel officiis huiusmodi, aut aliis beneficiis ecclesiasticis, ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem, coniunctim vel separatim, spectantibus, nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et qualibet aliam dictae Sedis indulgentiam generali vel speciali cuiuscumque tenoris existat, per quam praesentibus non expressam vel totaliter insertam effectus huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua, cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis; seu si personae praedictae praesentes non fuerint ad praestandum, de observandis statutis et consuetudinibus dictarum ecclesiarum, solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, et, cum ad ecclesias praedictas accesserint corporaliter, illud praestent.

§ 4. Volumus autem, ut, si alicuius ex beneficiis per te vigore praesentium collatis fructus, redditus et proventus viginti quatuor ducatorum auri de camera secundum communem estimationem valorem annum excesserint, illi, quibus per te provisum de illis extiterit, infra sex menses, a die eis factarum provisionum huiusmodi computandos, novam provisionem super illis a dicta Sede Apostolica impetrare, litte-

Beneficiorum redditum viginti quatuor ducatorum excedentium expeditio in dataria facienda.

rasque in totum desuper expedire, ac iura camerae apostolicae propterea debita persolvere omnino teneantur¹, alioquin, sex mensibus elapsis praedictis, beneficia ipsa vacare censeantur eo ipso.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 13 augusti 1621, pontif. anno I.

XXIV.

Hortatur archiepiscopos et episcopos regni Franciae, ut assiduas preces pro felici regis successu contra haereticos fundant².

Gregorius Papa XV,

Venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis in regno Franciae constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Sacri apostolatus ministerio per abundantiam divinae gratiae, nullo licet merito nostro, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro apostolicae servitutis debito continue premimur, illa nos maxime sollicitos habet, quam praesentes haereticorum et rebellium in nobilissimo Franciae regno motus nobis merito conficiunt.

§ 1. Quamobrem, cum charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus eosdem haereticos, propitiante Domino Deo exercituum, debellare, et nefarios eorum conatus atque machinationes reprimere fortiter ceperit, ita ut sperare nos posse videamur, eundem Ludovicum regem Deum elegisse ad ostendendam per eum misericordiam suam et faciendam³ potentiam in brachio suo, pastoralis officii nostri partes praecipuas esse duximus, fraternitates vestras, quas

¹ Erronee edit. Main. legit *teneatur*.

² Ex Regest. in Secret. Brev.

³ Edit. Main. legit *faciendi* (n. T.).

in partem sollicitudinis nostrae vocavit Altissimus, paterne, enixeque, quod facimus, requirere et in Domino adhortari, ut temporalia eiusdem Ludovici regis arma vestris spiritualibus, videlicet orationibus et ieiuniis, coadiuvetis, greges vestrae curae divinitus commissos, ut corde contrito et humiliato assiduas pias ad Deum Patrem misericordiarum preces pro felici eiusdem Ludovici regis contra dictos haereticos successu, haeresum ipsarum extirpatione, ac sanctae Matris Ecclesiae exaltatione et tranquillitate fundant, moneatis.

§ 2. Nos enim, ut illi ad haec alacrius peragenda invitentur, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, ac sacra communione reffectis, qui orationi quadraginta horarum ea de causa in eiusdem regni ecclesiis a vobis deputandis et mandato etiam vestro instituendae per aliquod temporis spatium devote interfuerint, et ibi, ut praefertur, ad Deum oraverint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus.

§ 3. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, praesentibus pro hac vice tantum valituris.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXI augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 21 augusti 1621, pontif. anno I.

XXV.

Facultas nuncio apostolico apud regem Hispaniarum confirmandi nonnullos iudices seculares ab eodem rege deputatos pro cognitione cuiusdam causae concernentis milites militiarum regnorum Hispaniarum¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Adhortatio, de qua in rubrica.

Oratio XL horarum indicenda cum indulgentiarum concessione.

Derogatio contrariorum.

Venerabili fratri Alexandro patriarchae Alexandrino, nostro et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncio,

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Causae concedendi facultatem de qua in rubrica.

§ 1. Cum, sicut charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecit, in processu causae seu causarum moderni ducis Ossunae coram ceteris iudicibus ab eodem Philippo rege deputatis pendentium, nonnulli fratres milites militiae sancti Iacobi de Spatha culpabiles reperti sint, et fieri possit, ut etiam de Calatrava et Alcantara militiarum fratres milites in eodem processu similiter inditiati successu temporis reperiantur:

Concessio.

§ 2. Idcirco fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut iudicibus ab eodem Philippo rege, ut praefertur, deputatis, et in causa seu causis huiusmodi pro tempore deputandis, contra omnes et singulos, tam praedictarum quam aliarum quarumcumque regnorum Hispaniarum militiarum, quarum dictus Philippus rex administrator apostolicam auctoritate deputatus existit, fratres milites, legitimis praecedentibus indiciis, etiam ad carcerationem et rigorosum examen, procedendi, atque inquisitiones et processus fabricandi, et contra culpabiles repertos ad sententiam definitivam et illius executionem deveniendi, iuris ordine servato, aliaque omnia et singula in praemissis et circa ea necessaria et quomodolibet opportuna (etiamsi talia sint vel fuerint quae magis specialem et expressam requirerent commissionem) faciendi, gerendi et exequendi, plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem, auctoritate nostra, concedas et impartiaris.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus praemissis, ac apostolicis, nec non in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis edi-

tis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac praedictarum militiarum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis (etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret) eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXIII augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 23 augusti 1621, pontif. anno I.

XXVI.

Praefinitio nonnullarum ordinationum pro felici gubernio fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia Reformatorem in Italia.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Onerosa pastoralis officii sollicitudo meritis licet insufficientibus nobis ex alto commissa, crebro nos admonet ac inducit, ut, ad statum christifidelium quorumlibet, praesertim regularem vitam profitentium, salubriter dirigendum operosis studiis intendentes, ea, quae felici eorum gubernio, prosperaeque directioni profutura nos-

Provenit m.

cuntur, provide statuamus et ordinemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Solis custos reformatorum accedat ad capitulum provinciale et vocem habeat activam.

§ 1. Ut igitur Ordo fratrum Minorum sancti Francisci de Observantiâ Reformatorum nuncupatorum per totam Italiam felicioribus in dies augeatur progressibus, motu proprio, non ad ipsorum fratrum Reformatorum instantiam, sed de mera nostrâ maturâ deliberatione, volumus et mandamus, ut (ultra ea, quae disponuntur in constitutionibus felicitis recordationis Gregorii XIII. et Clementis VIII. Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum circa modum vivendi Reformatorum) fratres Observantes Reformati amplius ad capitulum provinciale non accedant, nisi solum ipsorum custos, qui etiam solus vocem activam tantum habeat.

Transitus Reformatorum ad Observantes, et viceversa quibus in causis permittendu.

§ 2. Non habeant in futurum praefati Reformati inter Observantes, seu de familiâ, aliquam dignitatem seu officium; et si aliqui de familiâ ob aliquam causam, et ob quodcumque privilegium, seu facultatem, transierint ad Reformationem, nullum officium et dignitatem habere possint, nisi per sex annos inter eos permanserint et laudabiliter cum eis vixerint. Et illi, qui transire voluerint a familiâ ad Reformatos, debeant hoc obtinere in congregatione, seu capitulo, prout modo observatur. Et illi, qui talem licentiam obtinebunt, debeant facere annum novitiatus integrum, prout alii Reformati faciunt. Intimetur omnibus Reformatis in congregatione, seu capitulo provinciali, ad deducendas causas, propter quas velint ad familiam transire, quibus assignetur annus ad deliberandum, quo elapso, nullus postea Reformatus ob quamcumque causam a Reformatis ad familiam transire possit.

Iurisdictio ministri generalis in Reformatos praeservatur.

§ 3. Quoad iurisdictionem ministri generalis in Reformatos, servetur constitutio eiusdem Gregorii praedecessoris.

Procurator et

§ 4. Procurator Reformatorum eligatur

a cardinale protectore pro tempore existenti, qui debeat etiam depulare quatuor visitatores per totam Italiam de triennio in triennium, qui curent observari litteras piae memoriae Nicolai III. et Clementis V. Romanorum Pontificum, etiam praedecessorum nostrorum, concernentes observantiam regularem, et delinquentes corrigant et puniant, prout eis magis expedire videbitur, certioresque faciant cardinalem protectorem et ministrum generalem Reformatorum, ut et ipsi, quod necessarium fuerit ad animarum salutem, procurent observari.

visitatores Reformatorum a cardinali protectore eligendi regularem observantiam curent.

§ 5. Ministri provinciales fratrum de familiâ nullam habeant iurisdictionem, potestatem et superioritatem in Reformatos.

Ministri provinciales Observantium superioritatem non habeant in Reformatos.

§ 6. Decernentes praemissa omnia et singula, perpetua, valida, firma et efficacia esse et fore, et per praefatos fratres Reformatos perpetuo observari debere;

Praemissa inviolabiliter observentur.

§ 7. Praesentes quoque litteras nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae defectu notari, argui, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi posse, sed semper ab illis exceptas esse et fore, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas censerî; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et deliniri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae praeservativae.

§ 8. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, aliisque locorum Ordinariis, per praesentes committimus et mandamus, quatenus quicumque illo-

Executorum deputatio.

Gregorius Papa XV, ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

rum, per se, vel per alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dictorum fratrum Reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, ipsisque fratribus Reformatis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos eorumdem praemissorum effectu pacifice frui et gaudere: non permittentes eos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari: contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio contrariorum.

§ 9. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptibiles danda.

§ 10. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem fides prorsus adhibeatur, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 1 septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 1 septembris 1621, pontif. an. 1.

XXVII.

Facultas nuncio apud regem Franciae affrancandi nonnulla bona ecclesiastica, pecuniasque, ex huiusmodi affrancatione provenientes, in sumptibus belli contra haereticos ac rebelles erogandi.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Militantis Ecclesiae regimini, divinâ disponente clementiâ, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro pastoralis officii et apostolicae servitutis debito continue premimur, ea nunc est praecipua, quam praesentes haereticorum in regno Franciae motus nobis merito conficiunt. Quamobrem libenter pastoralis officii nostri partes interponimus, cum ea a nobis postulantur, per quae catholicorum principum vires ad resistendum hostium verae fidei conatibus augentur, prout, rerum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Executis bellum motibus per haereticos in Gallia.

§ 1. Sane, cum charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus, ob concitatos in eodem regno ad praesens per humani generis hostem motus, pro compescendis haereticis rebellibus gravia haecenus expensarum onera subierit, et ad praesens subeat, et, sicut accepimus, aliâs diversa bona ad ecclesias, monasteria, prioratus, et alia beneficia ecclesiastica regni Franciae spectantia et pertinentia, de licentiâ Sedis Apostolicae vendita et alienata fuerint, et ad certum tempus eisdem ecclesiis, monasteriis, prioratibus, et aliis beneficiis huiusmodi eadem bona sub certis modo et formâ affrancandi facultas concessa fuerit; nos ideo, eidem Ludovico regi de aliquo subventionis auxilio, quacumque ratione possumus, providere cupientes sine cleri gravi dispendio, huiusmodi affrancationem bonorum fieri posse decrevimus.

Executio pertinentibus exaltationem in sumptibus belli contra haereticos in huiusmodi bellis.

§ 2. His, aliisque gravissimis causis ad Dei gloriam sanctaeque eius Ecclesiae defensionem et exaltationem pertinentibus adducti, supplicationibus eiusdem Ludovici

1 Vocem pertinentibus addimus (n. 13).

regis nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de attributae nobis a Domino apostolicae potestatis plenitudine, venerabili fratri Octavio archiepiscopo Tarsensi, nostro et Apostolicae Sedis in dicto regno nuncio, ac aliis personis ecclesiasticis ab eo, si ei videbitur, ex dicto clero deputandis, ut omnia et singula bona, quae, ut praefertur, vendita vel alienata reperientur, residuo iusti pretii per emptores soluto, seu aliis honestis conditionibus, affrancare, omnesque pecunias, ex affrancatione huiusmodi provenientes, personae a dicto clero regni praedicti deputandae, per eam in praesentis belli, et non alios, usus convertendas et erogandas, consignari facere, nec non instrumenta, ac omnia et singula alia in praemissis, et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna (etiamsi talia sint vel fuerint, quae magis specialem, specificam et expressam requirerent mentionem) facere, gerere et exequi libere et licite possint et valeant, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Clausulae.

§ 3. Decernentes affrancationes vigore praesentium faciendas suam debitam roboris firmitatem obtinere, suosque plenarios effectus sortiri, et per ecclesias, monasteria, prioratus, et alia beneficia praedicta obtinentes, ac alios quoscumque, ad quos spectat et imposterum spectabit, inviolabiliter observari debere, neque archiepiscopos, episcopos, abbates, priores, aliasque personas dignitates et alia beneficia praedicta obtinentes, a praemissis et aliis in vim praesentium faciendis quovis etiam enormissimae laesionis praetextu, aut ex quacumque alia etiam iustissima causa, quomodolibet appellare, seu reclamare, ac illis aliqua privilegia etiam per Sedem Apostolicam quomodolibet concessa suffragari¹ posse; sicque per quoscumque

¹ Particulam non delemus, etenim iam praecessit neque (R. T.).

iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublata eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac praesertim Symmachi, Pauli II, et Pauli IV Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae non alienandis, ac ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum quorumcumque beneficiorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda foret, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die XIII septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 13 septembris 1621, pontif. an. I.

XXVIII.

Facultas apostolico nuncio apud Galliarum regem colligendi subsidium de-

Obstantium derogatio.

cies centenorum millium scutorum ab ecclesiasticis, piisque locis regni eiusdem, quae in belli contra rebelles sumptus erogentur¹.

Venerabili fratri Octavio archiepiscopo Tarsensi, nostro et Sedis Apostolicae in regno Franciae nuncio,

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Militantis Ecclesiae regimini, divina disponente clementia, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro pastoralis officii et apostolicae servitutis debito continue premimur, ea nunc est praecipua, quam praesentes haereticorum in regno Franciae motus nobis merito conficiunt. Quamobrem libenter pastoralis officii nostri partes interponimus, cum ea a nobis postulantur, per quae catholicorum principum vires ad resistendum hostium verae fidei conatibus augentur, prout, rerum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Ad praestandum regi pro bello contra rebelles auxilium.

§ 1. Sane, cum charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus, ob concitatos in eodem regno ad praesens per humani generis hostem motus, pro compescendis haereticis rebellibus gravia hactenus expensarum onera subierit, et ad praesens subeat, nos eidem Ludovico regi de aliquo subsidio ex ecclesiarum regni Franciae peculio, Christique Domini patrimonio providere decrevimus.

Pontifex apostolico nuncio facultatem concedit colligendi subsidium decies centenorum millium scutorum a clero et locis piis.

§ 2. His igitur et aliis gravissimis causis ad Dei gloriam sanctaeque eius Ecclesiae defensionem et exaltationem pertinentibus adducti, supplicationibus eiusdem Ludovici regis nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, fraternitati tuae subsidium unius millionis scutorum a quarumcumque, tam metropolitanarum

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

quam cathedralium, ecclesiarum archiepiscopis, episcopis, necnon illarum et collegiarum praepositis, decanis, capitulis et canonicis, ac parochialium et aliarum ecclesiarum in regno Franciae existentium dumtaxat et sitarum rectoribus, beneficiatis, ceterisque personis ecclesiasticis secularibus, quaecumque alia beneficia ecclesiastica quomodolibet nuncupata, et qualitercumque qualificata, etiam ex quibusvis concessionibus et dispensationibus apostolicis vel aliis quomodolibet obtinentibus (exceptis tamen, quoad curata, iis quorum centum, et quoad simplicia beneficia, iis quorum annui redditus summam viginti quatuor ducatorum auri de camera non excedunt), necnon etiam quorumcumque monasteriorum, domorum, et prioratum conventualium, Cisterciensis, sancti Benedicti, sancti Augustini, Cluniacensis, Fontis Ebraldi, Praemonstratensis, Grandimontensis, Carthusiensis, Camaldulensis, Montis Oliveti, Vallisumbrosae, Cruciferorum sancti Hieronymi, et aliorum quorumcumque Ordinum, non tamen Mendicantium, ac etiam Cassinensis, sanctae Iustinae de Padua, sancti Bernardi, Vallisolarium, Lateranensis, et sancti Salvatoris, aliarumque congregationum, tam virorum quam mulierum, in regno praedicto similiter existentium et sitorum abbatibus, prioribus, commendatariis, abbatissis, priorissis, et aliis quibuscumque, quocumque nomine nuncupatis, superioribus, cuiuscumque conditionis, status, gradus, ordinis et qualitatis existentibus, ac immunitatis, exemptionis vel alio quocumque privilegio gaudentibus (iuxta taxam a te et personis a te, si videbitur, nominandis ex clero praedicto auctoritate nostra pro reddituum et proventuum quantitate faciendam, ac modum et formam, tempus, locumque solutionis praescribenda) petendi, exigendi, et imponendi; ac quascumque personas ecclesiasticas ad exactionem subsidii hu-

iusmodi faciendam constituendi et deputandi, quodque pecuniae, ex subsidii huiusmodi exactione provenientes, personae a dicto clero regni praedicti deputandae per eam in praesentis belli et non alios usus erogandae consignentur, mandandi et praecipendi;

Cum auctoritate etiam ro-nuentes com-pellendi.

§ 3. Contradictores quoslibet et rebelles, ac tibi in praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, omni et quacumque appellatione, recurso et reclamacione prorsus remotis et postpositis, compescendi et compellendi; auxiliūque brachii secularis, si opus fuerit, invocandi; aliaque in praemissis et circa ea necessaria et quomodolibet opportuna (etiāsi talia sint vel fuerint, quae magis specialem, specificam et expressam requirerent mentionem) faciendi, dicendi, gerendi et exequendi;

Data etiam ecclesiasticis facultate beneficiarum suorum bona ad hunc effectum hypothecandi.

§ 4. Insuper omnibus et singulis personis ecclesiasticis supradictis, ut, in² faciliori subsidii huiusmodi solutione, ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum beneficiorum suorum ecclesiasticorum praedictorum bona, non tamen ultra quinquennium, obligare et hypothecare libere et licite valeant (ita tamen ut, finito quinquennio huiusmodi, eadem bona ab obligatione et hypothecā huiusmodi omnino liberentur) concedendi, apostolicā auctoritate, tenore praesentium, plenam liberam et amplam facultatem, auctoritatem et potestatem concedimus et impertimur.

Inhibendo eisdem, ne dictum nuncium in hoc modo perturbent.

§ 5. Districtius inhibentes archiepiscopis, episcopis, praepositis, decanis, capitulis, canonicis, rectoribus, beneficiatis, necnon abbatibus, prioribus, commendatariis, abbatissis, priorissis, et superioribus, aliisque supradictis, sub excommunicationis maioris, a qua non nisi per summum Pontificem pro tempore existentem, pra-

1 Edit. Main. legit quodque, ut (R. T.).
2 Aptius legeretur pro quam in (R. T.).

terquam in mortis articulo constituti, absolvi possint, necnon privationis omnium et singulorum dignitatum, canonicatum, et praebendarum, monasteriorum, officiorum, administrationum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum per eos obtentorum, inhabilitatisque ad illa et alia impostorum obtinenda, aliisque arbitrio nostro statuendis, moderandis et infligendis poenis, ne te super praemissis omnibus et singulis (etiāsi vigore quorumcumque privilegiorum, indultorum, immunitatum, exemptionum, aut aliarum gratiarum, eis vel eorum ecclesiis, ordinibus, monasteriis, domibus, prioratibus quomodolibet concessorum, confirmatorum, approbatorum, et innovatorum) impedire, perturbare, molestare, vel inquietare audeant seu praesumant.

Clausulae.

§ 6. Decernentes, praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantium derogatio.

§ 7. Non obstante felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unā, et in concilio generali editā de duabus dietis, ac nostrā de iure quaesito non tollendo, aliisque apostolicis, ac in universitatibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, necnon ordinum, congregationum, monasteriorum, domorum, et prioratum praedictorum (etiāsi iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis) statutis et consuetudinibus, legibus etiam municipalibus et institutis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorum-

que ecclesiis, bonis et beneficiis, ac superioribus et personis, etiam per viam legis aut statuti perpetui, ac etiam iuramento stipulati contractus, ac aliās sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliās in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis (etiāsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda foret) illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliās in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Servanda tamen Concilii Viennensis statuta de sacris suppellectilibus non distrahendis.

§ 8. Volumus autem, quod dictā summā unius millionis scutorum auri huiusmodi semel solutā, praesens gratia nulla sit, neque exactioni amplius ullatenus sit locus, quodque etiam, iuxta ordinationem in concilio Viennensi super hoc editam, sacri calices, libri, et alia ornamenta ecclesiarum, beneficiorum, et aliorum supradictorum divino culti dicata, ex causā pignoris vel aliās, occasione solutionis summae huiusmodi, ullatenus capiantur, distrahantur vel occupentur.

Fides danda transumptis.

§ 9. Et pariter, quod praesentium transumptis, sigillo alicuius praelati ecclesiastici, et publici notarii subscriptione munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra illud, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII
1 Aptius lege nullatenus (R. T.).

septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 13 septembris 1621, pontif. an. I.

XXIX.

Eiudem de causā duae decimae in Galliae regno ab ecclesiasticis persolvendae indicuntur².

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

Militantis Ecclesiae regimini, divinā disponente clementiā, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro pastoralis officii et apostolicae servitutis debito continue premimur, ea nunc est praecipua, quam praesentes haereticorum in regno Franciae motus nobis merito conficiunt. Quamobrem libenter pastoralis officii nostri partes interponimus, cum ea a nobis postulantur, per quae catholicorum principum vires ad resistendum hostium verae fidei conatibus augentur, prout, rerum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Ad subsidium regi pro bello contra rebelles praestandum.

§ 1. Sane, cum charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus, ob concitatos in eodem regno ad praesens per humani generis hostem motus, pro compescendis haereticis rebellibus gravia hactenus expensarum onera subierit, et ad praesens subeat, nos eidem Ludovico regi de aliquo subsidio ex ecclesiarum regni Franciae peculio, Christique Domini patrimonio, cuius causa agitur, providere decrevimus.

Duae decimae super fructibus omnium ecclesiasticorum beneficiorum indicuntur.

§ 2. His igitur et aliis gravissimis causis ad Dei gloriam sanctaeque eius Ecclesiae defensionem et exaltationem pertinentibus adducti, supplicationibus eiusdem Ludovici regis nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de attributae nobis a Domino apostolicae potestatis ple-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

nitudine, tenore praesentium, indicimus et imponimus duas semel in unâ vel pluribus solutionibus, arbitrio collectorum infra deputatorum, persolvendas integras decimas, in usum praesentis belli contra haereticos tantum, et non in alios, erogandas, omnium et quorumcumque fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obventionum, emolumentorum ac distributionum quotidianarum omnium ecclesiarum archiepiscopalium, episcopalium, collegiatarum, parochialium, nec non monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum abbatialium, capitularium, tam cathedralium et metropolitanarum, quam quarumcumque collegiatarum ecclesiarum, nec non conventualium, prioratum quoque, praepositarum, canonicatum, et praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, etiam fabricae et officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium, ac sancti Benedicti, sancti Augustini, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, Grandimontensis, ac quorumcumque aliorum Ordinum utriusque sexus, non tamen Mendicantium, nec non congregationum, regularium (exceptis tamen, quoad curata, iis, quorum centum, quo vero ad simplicia beneficia, iis, quorum annui redditus summam viginti quatuor ducatorum auri de camera non excedunt), et praeterea hospitalium, etiam pauperum, hospitalitatem non exercentium, seu bona et redditus, ultra usus infirmorum et alia pro quibus instituta sunt pia officia exercenda, possidentium, nec non beatae Mariae Theutonicorum, sancti Lazari, Templi Dominici, et aliarum Militiarum (hospitalis² sancti Ioannis Hierosolimymani, quae pro sui tutelâ contra Turcas et alios infideles alienis auxiliis quotidie indiget, dumtaxat exceptâ), in universo regno Fran-

¹ Male edit. Main. legit *acceptis* (n. r.).

² Subintellige militiâ (n. r.).

ciae existentium, secundum communem aestimationem fructuum et aliorum praedictorum, ac similiter duas integras decimas omnium pensionum super praemissis assignatarum et assignandarum, semel tantum, ut dictum est, percipiendas et exigendas a quibuscumque archiepiscopis, episcopis, primatibus, praepositis, decanis, capitulis, canonicis, rectoribus, beneficiatis, abbatibus, prioribus, commendatariis, abbatissis, priorissis, fratribus militibus, et aliis quocumque nomine nuncupatis, secularibus et regularibus, ceterisque cuiuscumque dignitatis, status et conditionis existentibus, praedicta quocumque iure, modo, occasione, et titulo obtinentibus seu detinentibus et obtenturis, nec non oeconomis et administratoribus perpetuis, seu temporalibus, usufructuariis, ac fructus, pensiones res et alia quaecumque huiusmodi iura et bona; ex quacumque causâ, quavis auctoritate, in toto vel in parte, sibi reservata aut concessa habentibus vel habituris, secularibus et regularibus Ordinum, congregationum, militiarum et hospitalium praedictorum, nec non ab ipsis ecclesiis, capitulis, conventibus, ordinibus, congregationibus, collegiis, hospitalibus, militiis, mensis, massis et locis, quocumque privilegio et exemptione reali, personali, et mixtâ, antiquâ et immemorabili, pacificâ, et continuatâ suffultis, quos omnes (exceptis supradictis), in unâ vel pluribus solutionibus, ut praefertur, collectoribus praedictis volumus decimas praedictas infra terminum ab eisdem collectoribus praescribendum persolvere, ita ut, qui pensiones persolvere debent, etiam nomine pensionarium decimas pensionum persolvant, et deinde in proximis terminis pensionum eam ratam sibi retineant ad rationem decem pro centenariis, nisi iidem collectores ab ipsismet pensionariis eam exigere voluerint.

§ 3. Decernentes, nullas omnino exemptiones et immunitates exactionem huiusmodi impedire posse: sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Nonius apostolicus collector deputatum oportunitate facultatibus

§ 4. Ut autem supradicta diligenter et fideliter executioni demandentur, venerabilem fratrem Octavium archiepiscopum Tarsensem, nostrum et Sedis Apostolicae in dicto regno nuntium, cuius integritas et prudentia nobis iam pridem cognita est, et alias ecclesiasticas personas, si ita ei videbitur, ab eo nominandas, decimarum praedictarum collectorem, cum omnibus quae aliis huiusmodi collectoribus de iure vel consuetudine quomodolibet competunt, auctoritate et tenore praedictis constituimus et deputamus: mandantes, ut quicquid inde per se, vel personas ecclesiasticas praedictas, seu subcollectores suos, exegerit, id omne personae a clero regni praedicti deputandae consignari, persona vero deputanda huiusmodi in usus praesentis belli tantum, nec aliâs, erogare curet et faciat: ac eidem Octavio archiepiscopo plenam, liberam, amplam et absolutam potestatem decimas huiusmodi ubique, per se, vel personas ecclesiasticas, ut praefertur, eorum arbitrio (habitâ tamen ratione communis aestimationis fructuum, ac etiam onerum cuique ecclesiae, aut loco sacro, vel pio, unde exigendae erunt, incumbentium) taxandi et exigendi, atque, ubi opus fuerit, moderandi et ad minorem summam reducendi; praedictos omnes, tam coniunctim quam divisim, ad integram illius

solutionem, etiam per edictum locis publicis affigendum, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis, monendi et requirendi; non parentes, contumaces et fraudantes, in censuras et poenas praedictas incidisse declarandi; proprietates, fructus, res et bona ipsorum apprehendendi, et usque ad satisfactionem retinendi; contradictores, perturbatores, molestatores, et rebelles quoscumque, eisque auxilium consilium vel favorem, publice vel occulte, quovis colore praestantes, cuiuscumque dignitatis, gradus et Ordinis fuerint, praedictis, aliisque censuris et poenis ecclesiasticis, nec non pecuniariis, ceterisque iuris et facti remediis opportunis, compellendi: illasque etiam iteratis vicibus aggravandi: dignitatibus, beneficiis et officiis omnibus privandi, et amovendi, et ad futura inhabiles faciendi; interdictum ecclesiasticum apponendi; auxiliumque brachii secularis quandocumque opus fuerit, invocandi; ad sanitatem vero reversos, qui debite satisfecerint, ab omnibus censuris et poenis supradictis in formâ Ecclesiae consuetâ absolvendi; praeterea quascumque personas ecclesiasticas in collectores et subcollectores fide et facultatibus idoneos in omnibus civitatibus, dioecesibus, et provinciis regni praedicti, quotquot expedierit, cum simili aut limitatâ, non tamen absolvendi, potestate, constituendi; eumque vel eos arbitrio suo revocandi; negligentes et morosos removendi, ac alium seu alios subrogandi; quotiescumque eis videbitur; in delinquentes et contumaces, per se, vel alium, seu alios, etiam simpliciter et de plano, ac sine strepitu et figurâ iudicii, inquirendi, ac meritis poenis puniendi; modos et formas in praedictis servandos praescribendi, dubia quaecumque in praemissis forte oritura declarandi.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et concilii generalis de dua

¹ Adde *facultatibus* vel simile (n. r.).

bus dietis, et aliis apostolicis constitutionibus et ordinationibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, congregationum, hospitalium et locorum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, quodque personis praedictis, eorumque ecclesiis et locis, vel quibusvis aliis communiter a praedictâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, in genere vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, et solutiones decimarum aliter, quam secundum antiquam taxam, et nisi in universali decimarum per orbem aut per universa regni Franciae praedicti loca impositione fieri prohibentibus, necnon promissionibus, donationibus, obligationibus, iuramentis, renunciationibus, vinculis et cautelis in assignatione praedictarum pensionum factis, quibus per impositionem decimarum huiusmodi neminem teneri, neque eas quoad praemissa contra quemcumque locum habere declaramus, aliisque indultis et litteris apostolicis generalibus vel specialibus, cuiuscumque tenoris existant, per quae praesentibus non expressa, aut totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus, eorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis (quae omnia contra praedicta nolumus cuiquam suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clementis V
Papa consilio
et Concilio § 6. In percipiendis vero decimis praedictis, pie memoriae Clementis Papae V,

1 Edit. Main. legit *impositiones* (R. T.).
2 Edit. Main. legit *in pro et* (R. T.).

etiam praedecessoris nostri, in concilio Vienensi editam constitutionem (ac praesertim quod ad monetam currentem exigere, quodque nec calices, nec libri, ceteraque ecclesiarum ornamenta divino cultui dicata, aliaque supellex ecclesiastica, ex causâ pignoris capi, recipi vel distrahi, aut aliâs quomodolibet occupari debeant), ubique praecipimus observari. Quinimo volumus ut, illius occasione, ecclesiae, monasteria, aliaque pia et sacra loca quaecumque debitis propterea non fraudentur obsequiis, ac divinus in iis cultus et solitus Altissimo famulantium et ministrorum numerus nullatenus minuat, nec eis quoquo modo iniuncta onera, aut pia quae exerceri solent opera et officia, ullo modo minuantur seu negligantur, sed eorum congrue supportentur onera consueta; nec quisquam, etiam plura fortasse beneficia aut pensiones cuiuscumque valoris obtinens, pro quietantiâ ultra vigesimam partem unius aurei nummi solvere cogatur;

§ 7. Praesentium vero litterarum exempla, etiam impressa, notarii publici manu subscripta, aut alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae sigillo obsignata, eandem in iudicio et extra illud ubique locorum fidem facere, quam ipsae originales facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 13 septembris 1621, pontif. an. I.

XXX.

De decem mille ducatis fabricae S. Petri quotannis persolvendis ex elemosynis, quae in regno Portugalliae ex privilegiis cruciatuae colliguntur.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Vienensis statuta observanda.

Transumptanda fides.

Charissimo in Christo filio nostro, Philippo, Portugalliae et Algarbiorum regi catholico, Gregorius Papa XV.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Recenset indulgentias et privilegia cruciatuae a se pro rogata.

§ 1. Hodie, per alias nostras in simili formâ Brevis expeditas litteras¹, indulgentias et gratias illas spirituales et temporales ad certum tempus publicandas et duraturas, clarae memoriae Philippo II et Philippo III Portugalliae et Algarbiorum regibus catholicis avo et genitori tuis respective, ac omnibus et singulis christifidelibus in Portugalliae et Algarbiorum regnis, aliisque terris et locis in dictis litteris expressis consistentibus, et ad illa declinantibus, qui certa munera adimplevissent, a felici recordationis Gregorio XIV, die XII aprilis, pontificatus sui anno I, et deinde a Clemente VIII ad triennium, postea a Paulo V, Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, die XXIII decembris MDCXV, per suas in eadem formâ Brevis expeditas litteras² ad sexennium a dictâ die XXIII decembris inchoandum respective concessas, et ut praefertur, extensas et prorogatas, iustis et gravibus causis adducti ad sexennium a datâ litterarum nostrarum praedictarum inchoandum extendimus et prorogavimus³ nec non eidem maiestati tuae, ac omnibus christifidelibus praedictis, indulgentias et gratias spirituales et temporales praedictas, cum omnibus et quibuscumque indultis, facultatibus, concessionibus, declarationibus, extensionibus, conditionibus, clausulis et decretis in Gregorii, Clementis et Pauli, praedecessorum nostrorum, ac nostris litteris contentis, ad sexennium auctoritate apostolicâ de novo concessimus et indulimus, et aliâs, prout in dictis litteris nostris huiusmodi plenius continetur.

1 Quae, ut vides, hic non leguntur (R. T.).
2 Etiam praefatae litterae desunt (R. T.).
3 Edit. Main. legit *prorogamus* (R. T.).

§ 2. Ut autem fabrica basilicae Principis apostolorum de Urbe, quae in eiusdem apostolorum Principis honorem iam multis annis ingentibus sumptibus extruitur, parte aliâ⁴ eorumdem fidelium elemosynarum adiuvetur, volumus, et dictâ auctoritate, tenore praesentium, decernimus, ut ex elemosynis, quae causâ et occasione dictarum indulgentiarum et gratiarum erogabuntur, decem millia ducatorum auri de camera quotannis, a datâ praesentium incipiendo, eidem fabricae impertiri, ac pro eâ venerabili fratri Vincentio episcopo Albinganensi, spoliorem et iurium camerae apostolicae in praedictis regnis moderno et pro tempore existenti collectori, solvi omnino debeant.

§ 3. Mandantes propterea dilecto filio Antonio Mascarenas praedictarum gratiarum exequutori et commissario a nobis deputato, et pro tempore exequutori et commissario deputando, omnibusque ad quos spectat et spectabit, ut praefertur, quod² pecuniarum summam collectori praedicto integre solvi faciant.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVI septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 16 septembris 1621, pont. anno I.

XXXI.

Facultas officiali Metensi uniendi abbatiam S. Gorgonii primatui collegialae ecclesiae B. M. V oppidi de Nancey Tullensis dioecesis.

1 Forsan legendum *aliquâ* (R. T.).
2 Coniunctionem *quod nos addimus* (R. T.).
3 Ex Regest. in Secret. Brev.

Decem mille ducatis fabricae sancti Petri quotannis ex elemosynis colligendis solvi praecipit.

Qui quidem exequutores collectori apostolorum solvi debeant.

Contraria tolluntur.

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,

Dilecto filio officiali Metensi,
salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Ex supremæ maiestatis providentiâ in dignitatis sublimitate, meritis licet imparibus, divinâ dispositione constituti, votis illis, per quæ dignitatum quarumlibet utilitatibus et commodis consulitur, libenter annuimus, et in his pastoralis officii partes, etiam per unionis aliarum dignitatum, ministerium impendimus, prout, locorum, temporum et personarum qualitatibus debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Causa belli secularizatum fuit monasterium sancti Gorgonii Gorziensis et in collegiatam ecclesiam cum abbacia seculari erectum.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper, pro parte dilectorum filiorum nobis viri Henrici Lotharingiae et Barri ducis, et Caroli a Lotharingia clerici Tullensis dioecesis, petitione continebat, quod dudum monasterium sancti Gorgonii loci Gorziensis, Ordinis sancti Benedicti, Metensis seu nullius dioecesis, exorto in illis partibus inter potentissimos principes bello seu militari incendio, ad fundamenta usque conflagrarit, et eâ potissimum occasione monasterium ipsum, auctoritate apostolicâ, perpetuo suppressum et extinctum, illiusque ecclesia in secularem et collegiatam cum unâ abbatiâ, unoque decanatu, ac nonnullis canonicatibus et praebendis, etiam secularibus, certis modo et formâ tunc expressis eadem auctoritate erecta fuit; dictaque abbacia in huiusmodi erectione omnia et singula proprietates, bona, iura, iurisdictiones et emolumenta, ad mensum abbatialem dicti monasterii ante suppressionem et extinctionem huiusmodi spectantia, in dotem, a mensâ capitulari dictae collegiatae ecclesiae separatam et distinctam, accepit, et ad praesens ultra praedictum locum de Gorziensi seu circiter alia loca territoriorum continua et coniuncta sua iurisdictione temporali possidet:

§ 2. Saepe vero, dum bellici tumultus in illis vel aliis ibi proximis partibus excitantur, copiae militares ad ipsa loca, uti iurisdictioni personae ecclesiasticae subiecta, divertere, et non solum in eorum habitatores saevire, eosque bonis et facultatibus spoliare, ac rapinas et caedes, aliaque maleficia perpetrare, sed etiam plerumque ipsa loca et aedificia incendiis et ruinis misere vastare et destruere, dictaeque abbatiæ in bonis et redditibus suis gravia damna et detrimenta afferre solent; et annis proxime elapsis, repentino quodam ingruente bello, dilecti filii incolae et habitatores dictorum locorum, direptionem timentes, fugâ cum uxoribus et liberis suis arreptâ, domos et bona saevitiæ militari exposita miserabili spectaculo relinquere coacti fuerunt; et, cum¹ abbas dictae collegiatae ecclesiae pro tempore existens haec mala et inconvenientia nec propriis viribus repellere, nec illis absque ope et auxilio potentis alicuius principis occurrere possit,² incolae et habitatores praedicti, omnem salutis suae rationem adversus calamitates bellicas huiusmodi in ope alienâ positam esse videntes, facile alicuius principis, in cuius dominiis haeresis toleretur, subsidium, etiam ipso abbate invito, implorabunt, et se illi, ipsaque loca tutanda committent; et, si id eveniet, dubium non est, quin ipsius haeresis venenum in dicta loca penetrare, et inde in Barri, in quo illa inclusa sunt, et, qui illis proximus est, Lotharingiae ducatus, magno religionis catholicae damno et salutis animarum periculo, sese diffundere debeat³; et nihil collegiatae ecclesiae et abbatiæ ac locis praedictis in hoc misero eorum statu magis expedire videtur, quam illis auxilium eius principis conciliare, cui, pro conservatione iurium suorum, iniurias.

¹ Particula cum addendum censuimus (R. T.).

² Coniunctionem ac delemus (P. T.).

³ Edit. Main. legit debeant (R. T.).

Sed ingruentibus bellis periculum est, ne maiora damna etiam spiritualia illius subditi patiantur.

In oppido vero de Nancey collegiata ecclesia beatae Mariae Virginis, immediate Sedi Apostolicae subiecta, erecta reperiuntur annuusque sub illa privilegit, et cum primatu.

bella et militares direptiones a dictis locis arcere, et eorum incolas in avitâ religione catholicâ manutenere, necesse futurum sit:

§ 3. In oppido vero Nancey Tullensis dioecesis (quod residentiâ ducum Lotharingiae, procerum et magnatum ac aliorum nobilium illius provinciae personarum concursu, populique frequentia celeberrimum est) una insignis collegiata ecclesia, sub invocatione et ad honorem Deiparae Virginis aliâs a felicitis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro erecta et Sedi Apostolicae immediate subiecta, in eaque unus primatus, dignitas inibi principalis, ac tres aliae dignitates, videlicet decanatus, cantoria, et scholastria, et tresdecim canonicatus, et totidem praebendae, et octo perpetuae sine curâ cappellaniae, vicariae nuncupatae, quae de iure patronatus ducis Lotharingiae pro tempore existentis ex fundatione et dotatione existunt, adesse reperiuntur; et in limine erectionis ipsius collegiatae ecclesiae Deiparae Virginis, illius primati¹ etiam pro tempore existenti iurisdictione in dilectos filios eius capitulum, canonicos, cappellanos et alios ministros, ac personarum ad canonicatus et praebendas praedictos pro tempore praesentatarum institutio attributa, facultasque missam et alia divina officia pontificaliter et iure episcoporum celebrandi, populo benedictionem impendendi, paramenta et ornamenta ecclesiastica benedicendi, ac ecclesias pollutas reconciliandi; et successive fabrica ipsius ecclesiae Deiparae Virginis eleganti et sumptuoso admodum aedificio, impensâ dicti Henrici ducis, cepta fuit; hisque et aliis pluribus nominibus et titulis ecclesia² Deiparae Virginis et dignitas primatus praedicti in totâ illâ provinciâ maxime spectabiles et conspicuae existunt; ipse tamen primatus eos fructus et redditus annuos non habet, ex quibus

¹ Edit. Main. legit primati (R. T.).

² Edit. Main. legit ecclesiae (R. T.).

eius pro tempore possessor statum suum, iuxta dignitatis huiusmodi exigentiam, dictique oppidi et aulae ducalis in eo versantis splendorem, decenter et commode manutenere possit:

§ 4. Verum si dicta abbacia, unâ cum eis annexis, ac iuribus, iurisdictionibus et pertinentiis suis universis, quae a mensâ capitulari dictae ecclesiae sancti Gorgonii distincta ac separata sunt, ut praefertur, praedicto primati per nos et Sedem Apostolicam perpetuo uniatur et incorporetur, dictus primatus, cuius, dum pro tempore vacat, provisio et collatio, ad praesentationem dicti ducis faciendam, ad Sedem praedictam spectat, competentem fructuum subventionem inde recepturus, et dux ipse pro tempore existens, intuitu et contemplatione iurispatronatus quod illi in dicto primatu competit, defensionem honorum et iurium dictae abbatiæ tanquam ad ipsum primatum beneficio unionis huiusmodi spectantium libenter suscepturus, ac devastationem et direptiones militares a dictis locis pro viribus propulsaturus, ipsaque loca impofterum ab eisdem devastationibus et reparationibus¹, direptionibus, aliisque bellorum iniuriis, praesertim a labe haeresis, protectione et ope dicti Henrici ducis tuta futura, nec inde divini cultus in dictâ ecclesiâ sancti Gorgonii, apud quam illius abbas pro tempore existens ex defectu habitationis nudam prorsus residentiam haecenus facere consuevit, aliquod detrimentum passurus sit:

§ 5. Quare pro parte Henrici ducis et² (qui, ut asseritur, praedictam abbatiâ obtinet, et dilecto filio Antonio de Lenoncourt moderno primati dictae ecclesiae Deiparae Virginis coadiutor perpetuus et irrevocabilis in regimine et administratione dicti primatus, cum futurâ in eodem

Si abbacia illa isti primati uniatur, bonum futurum.

Itaque Henricus Lotharingiae dux petiit ut tam sancti Gorgonii abbatiâ primati ecclesiae beatae Mariae Virginis de Nancey uniatur.

¹ Vox reparationibus minus apta videtur (R. T.).

² Edit. Main. legit eo sed perperam (R. T.).

successione, apostolicâ auctoritate deputatus reperitur) Caroli praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus abbatiam huiusmodi dicto primatui unire, annectere et incorporare, aliâque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Pontifex officiali Meloni facultatem concessit ad huiusmodi notitiam deveniendi.

§ 6. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, statuimus et ordinavimus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, teneantur¹ exprimere verum annum valorem, secundum communem aestimationem, tam beneficii uniendo, quam illius, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, certam de praemissis notitiam non habentes, ac Henricum ducem et Carolum praedictos, eorumque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innotati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, necnon aliarum unionum et applicationum dicto primatui hactenus quomodolibet factarum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per praesentes committimus et mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, de praemissis omnibus et singulis, horumque circumstantiis universis, auctoritate nostrâ te diligenter informes, et, si per informationem eandem ita esse repereris, abbatiam praedictam (cuius, et illi forsannexorum fructus, redditus et proventus ad mille quingentos florenos auri in libris camerae apostolicae taxati reperiuntur), cum primum illam per cessum, etiam ex causâ permutationis, etiam in manibus Romani Pontificis pro tempore existentis, vel decessum, seu privationem, aut quam-

vis aliam dimissionem, seu amissionem, seu matrimonii contractum praedicti Caroli, seu et religionis ingressum, etiam apud Sedem Apostolicam, et in aliquo ex mensibus, nobis, et eidem Romano Pontifici pro tempore existenti, Sedique praedictae per quascumque constitutiones apostolicas aut cancellariae apostolicae regulas editas et edendas nunc et pro tempore reservatis, aut ordinariis collatoribus etiam per easdem vel quasvis alias constitutiones apostolicas aut regulas seu litteras alternatarum vel alia privilegia et indulta concessis hactenus et imposterum concedendis, aut iure ordinario vel aliâs competentibus et competituris, vacare contigerit (etiâsi actu nunc praemisso, aut alio quovis modo, et ex alterius cuiuscumque personâ, seu per liberam resignationem dicti Caroli, vel cuiusvis alterius, de illâ in Romanâ curiâ vel extra eam, etiam coram notario publico et testibus, sponte factam, aut constitutionem felicis recordationis Ioannis Papae XXII praedecessoris, quae incipit *Execrabilis*, aut assequutionem alterius beneficii ecclesiastici quavis auctoritate collati, vacet), etiam si tanto tempore vacaverit, quod eius collatio, iuxta Lateranensis statuta concilii, ad Sedem Apostolicam legitime devoluta, ipsaque abbatia dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservata existat, et ad illam consueverit quis per electionem assumi, eique cura iurisdictionalis immineat animarum, et super eâ inter aliquos lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, cum annexis huiusmodi ac iuribus etiam beneficia ecclesiastica (non tamen nobis, aut Romano Pontifici pro tempore existenti quomodolibet reservata vel affecta) conferendi, et personas idoneas ad ea, cessantibus etiam reservationibus et affectionibus apostolicis, praesentandi vel nominandi, iurisdictionibus, bonis, proprietatibus

¹ Edit. Main. legit quod ... teneri (R. T.).

et pertinentiis suis universis (dummodo tamen deinceps perpetuis futuris temporibus de eodem primatu, occurrente illius vacatione, primo tamquam liberae collationis, et deinde ad praesentationem ducis pro tempore existentis praedicti, et sic in perpetuum¹ alternis vicibus, per Romanos Pontifices clerico tantum seu presbytero capaci et idoneo, qui vere et non ficte in loco, dominio temporali eiusdem ducis subdito, oriundus sit, provideri, ac in singulis provisionibus huiusmodi de alternativâ provisionis, sic, ut praefertur, faciendae, specialis, seu specifica, et expressa mentio fieri debeat, aliâs provisiones in contrarium faciendae nullius sint roboris et momenti, nec etiam coloratum titulum possidendi illis, quibus factae fuerint, tribuere possint), ita quod liceat dicti primatus possessori pro tempore existenti, corporalem, realem et actualem illorum omnium possessionem, per se, vel alium, seu alios, eius ac dicti primatus nomine, propriâ auctoritate apprehendere et apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta ex eis provenientia quaecumque percipere, exigere, levare, recuperare, administrare, locare et arrendare, ac in suos necnon primatus et abbatiae praedictorum usus et utilitatem convertere, Dioecesani loci, vel cuiusvis alterius, licentiâ desuper minime requisitâ, cum hoc tamen, quod ipsi primates nunc et pro tempore existentes apud dictam ecclesiam Deiparae Virginis solummodo residentiam facere teneantur, auctoritate nostrâ perpetuo unias, annectas et incorpores.

Quod si fuerit ratum habet praesentibus litteras perpetuum vigorem tunc habere.

§ 7. Nos enim, si unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi per te vigore earundem praesentium fieri contigerit ut praefertur, easdem praesentes sub quibusvis similium vel dissimilium

¹ Edit. Main. legit in perpetuum (R. T.).

gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, seu alios Romanos Pontifices successores nostros, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsannomodolibet, etiam motu proprio¹ et ex certâ scientiâ ac de apostolicae potestatis plenitudine, pro tempore quomodolibet factis, minime comprehendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo antea quomodolibet erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori datâ per dictum Henricum ducem et successores suos Lotharingiae duces pro tempore existentes quodcumque eligendâ, concessas, ac semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet spectat et spectare poterit quomodolibet in futurum, perpetuo, firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, et, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 8. Non obstantibus prioribus voluntate, statuto et ordinatione nostris praedictis, ac Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis aliisque apostolicis, etiam in synodalibus, provincialibus, universalibus conciliis editis et edendis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ac dictarum collegiarum ecclesiarum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmi-

Quibuscumque non obstantibus.

tate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, illis, illorumque capitulis, canonicis, aliisque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, ac aliâs in contrarium forsâ quomodolibet concessis, approbatis et innovat^s. Quibus omnibus (etiâsi pro illorum sufficienti derogatione aliâs de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, et individua mentio, seu quaevis aliâ expressio habenda, aut aliqua aliâ exquisita forma ad hoc servanda foret) eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, XVI kalendas octobris, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 16 septembris 1621, pontif. au.

XXXII

Pampilonensis univ. rsitatis erectioni, cui ceterarum universitatum privilegia conceduntur¹.

Gregorius episcopus
servus servorum Dei.
ad perpetuam rei memoriam

Caelestis Patris providentiâ ad summi apostolatus apicem evecti, tamquam de

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

excelso monte ad ima agri irrigui militantis Ecclesiae nostrum dirigentes intuitum, ac considerantes, quod per litterarum studia ad bene, beateque vivendum via praebetur, adeptâque scientiarum cognitione iustitia colitur, suum cuique tribuitur, ac belli et pacis tempore, domi forisque, res aequitate geruntur, ac omni humanae conditionis prosperitas augetur, fides atque religio propagatur, et divini nominis cultus protenditur, ad ea, per quae studia ipsa florere valeant, libenter intendimus, et in his apostolicae providentiae partes conferimus, prout catholicorum regum vota exposcant, et nos, locorum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Sane, carissimus in Christo filius noster Philippus IV Hispaniarum rex catholicus, suo et dilectorum filiorum syndicatorum et deputatorum regni Navarrae nominibus, nobis nuper exponi fecit, quod cum aliquot iam ante annos deputati et syndici dicti regni Navarrae gloriosae memoriae principi Philippo III Hispaniarum regi catholico totius regni nomine exposuissent, quod, licet regnum illud florentissimum, illiusque incolae in litterarum studia et scientiarum cognitionem propensissimi essent, quia tamen nullum in eo aderat studium generale, in quo scientiarum omnium lectiones haberentur, quamplurimi praestantissimorum ingeniorum adolescentes, praecipue pauperes, et viro- rum tenuioris fortunae filii, gustato humanarum litterarum et disciplinarum fructu, et de his iam benemeriti, ad graviora philosophiae, iurisprudentiae, theologiae et medicinae studia aspirantes, deficientibus eis facultatibus, ad remotas universitates, in quibus harum scientiarum doctrinae incumbitur, studiis vacanti gratiâ, se conferre non valentes, pedem sistere, et in obscuro et tenebris iacere cogebantur

Proceres regni Navarrae Philippo III supplicavit pro erectione studii generalis Pampilonae.

proindeque ab eodem Philippo III rege in civitate Pampilonae unam studii generalis universitatem institui supplices petiissent;

Rex proregi dat in mandatis, locum opportunum eligat.

§ 2. Idem Philippus III rex, etsi honorificis illis subditorum suorum votis regio animo gratulabatur, atque¹ eâ in re, quam et ipse (pro eo quod regna et dominia omnia temporali suo dominio et gubernio summâ cum potestate subiecta, eorumque incolas, amore prosequeretur) summopere desiderabat, facile exorari passurus esset, nihilominus tamen, quia, ad felicem huius rei successum, loci selectum non parum conducere arbitrabatur, suo tunc in dicto regno proregi et capitaneo generali atque consiliariis commisit, ut cum assistentiâ sui procuratoris fiscalis et patrimonialis eiusdem regni, ad² eum de loci opportunitate, aliisque ad statum universitatis stabiliendum requisitis, referrent:

Prorex Pampilonam eligit.

§ 3. Quorum relatione cum accepisset³, civitatem Pampilonensem, utpote amplissimam et in medio regni sitam, opportunissimum locum, ubi talis universitas fundari posset, iamque pro illius fundatione, tum ab universo regno, tum a particulâ personis, duodecim mille ducatos huius fundationis principio inservituros oblato^s fuisse, et quondam Martinum de Abaurrea suo testamento conventui fratrum Ordinis sancti Dominici dictae civitatis sex mille ducatos eâ conditione reliquisse, ut, si in dictâ civitate universitas institueretur, duas cathedras seu lectiones, artium nempe unam, et theologiae alteram, facere tenerentur; ipsamque civitatem eo opportunior esse, quod in eâ iam adesset unum collegium religiosorum Societatis Iesu, in quo iidem religiosi pro laudabili eorum instituto iuventutem humaniores litteras et disciplinas edocebant,

a quingentis et amplius scholaribus continuo frequentatum; atque relationi praesenti prorex et consiliarii quaedam capitula seu statuta et constitutiones ab eis exarata, quae in ipso institutionis dictae universitatis primordio, rerum et temporum atque etiam loci qualitatibus pensatis, proponenda et observanda iudicaverant; modum legendi, docendi, scholas frequentandi, gradus conferendi, et recipiendi salaria, et iura solvendi, et alia felix regimen et gubernium futurae universitatis concernentia, adiunxissent, illaque ad eundem Philippum III regem transmisissent;

§ 4. Praedictus Philippus rex III, illis accurate perspectis, et proinde considerato¹ quantum ex litterarum studiis catholica fides, tenebrôsâ ignorantiae caligine expulsâ, augeatur, divini numinis cultus protendatur, veritas agnoscat, iustitia colatur, reliquaeque virtutes illustrentur, ac bene beateque vivendi via paretur, ut praedicti sui regni adolescentes, adeptâ humanarum litterarum cognitione, ad excelsum doctrinae fastigium aspirantes, eo facilius illud attingere possent, quo praesentior haberent studendi commoditatem, praedictis deputatis et syndicis unam universitatem studii generalis, in quo philosophia, ius civile et canonicum, ac medicina et theologia docerentur, et in quâ capitula, statuta et constitutiones antedicta, quae etiam ipse confirmavit, observarentur, in dictâ civitate instituendi facultatem concessit, seque ac successores suos Hispaniarum reges catholicos illius patronos et protectores constituit, illamque² sub suâ et eorum regiâ protectione suscepit; in illius vero cancellarium episcopum Pampilonensem tunc et pro tempore existentem deputavit;

§ 5. Ipsique universitati, illiusque can-

Philippus rex suis commissariis mandavit, studium generale ibi erigant.

Nam illaque

¹ Pessime edit. Main. legit *teque pro atque* (R. T.).

² Praeter rem ibidem legitur *et pro ad* (R. T.).

³ Erronee quoque ea ed. hab. *accessisset* (R. T.).

¹ Sic duximus legendum aptius quam *consideratis* prout legit edit. Main. (R. T.).

² Edit. Main. legit *illaque* (R. T.).